

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS PARLAMENTS

PADOME

Briselē, 2019. gada 2. aprīlī
(OR. en)

2016/0280 (COD)

PE-CONS 51/19

PI 33
RECH 97
EDUC 71
COMPET 145
AUDIO 29
CULT 30
DIGIT 38
TELECOM 69
CODEC 439

LEĢISLATĪVIE AKTI UN CITI DOKUMENTI

Temats: EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū un ar ko groza Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK

**EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES
DIREKTĪVA (ES) 2019/...**

(... gada ...)

**par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū
un ar ko groza Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 53. panta 1. punktu un 62. un 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu²,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru³,

¹ OV C 125, 21.4.2017., 27. lpp.

² OV C 207, 30.6.2017., 80. lpp.

³ Eiropas Parlamenta 2019. gada 26. marta nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes ... lēmums..

tā kā:

- (1) Līgums par Eiropas Savienību (LES) paredz izveidot iekšēju tirgu un radīt tādu sistēmu, kas nodrošinātu, ka konkurence iekšējā tirgū nav izkropļota. Turpinot saskaņot dalībvalstu tiesību aktus par autortiesībām un blakustiesībām, būtu jāveicina minēto mērķu sasniegšana.
- (2) Autortiesību un blakustiesību jomā pieņemtās direktīvas sniedz ieguldījumu iekšējā tirgus darbībā, tiesību subjektiem nodrošina augstu aizsardzības līmeni, atvieglo tiesību nokārtošanu un izveido regulējumu, kurā iespējams izmantot darbus un blakustiesību objektus. Minētais saskaņotais tiesiskais regulējums sekmē iekšējā tirgus labu funkcionēšanu un stimulē inovāciju, radošumu, ieguldījumus un jauna satura radīšanu, arī digitālajā vidē, lai nepieļautu iekšējā tirgus sadrumstalotību. Minētā tiesiskā regulējuma nodrošinātā aizsardzība arī palīdz sasniegt Savienības mērķi ievērot un veicināt kultūru daudzveidību, vienlaikus pievēršot uzmanību ES kopīgajam kultūras mantojumam. Līguma par Eiropas Savienības darbību 167. panta 4. punkts prasa, lai Savienība savā rīcībā ņem vērā kultūras aspektus.

- (3) Straujas tehnoloģiju attīstības ietekmē joprojām mainās darbu un blakustiesību objektu radīšanas, producēšanas, izplatīšanas un izmantošanas veidi. Joprojām parādās jauni uzņēmējdarbības modeļi un jauni dalībnieki. Attiecīgajiem tiesību aktiem ir jāatbilst nākotnes prasībām, lai tie neierobežotu tehnoloģiju attīstību. Savienības autortiesību regulējumā noteiktie principi un mērķi joprojām ir derīgi. Tomēr attiecībā uz noteiktiem darbu un blakustiesību objektu izmantošanas veidiem digitālajā vidē, arī pārrobežu izmantošanu, gan tiesību subjektiem, gan lietotājiem joprojām trūkst juridiskās noteiktības. Kā norādīts Komisijas 2015. gada 9. decembra paziņojumā “Ceļā uz modernu un eiropeiskāku autortiesību regulējumu”, spēkā esošo Savienības autortiesību regulējumu dažās jomās vajag pielāgot un papildināt, vienlaikus saglabājot autortiesību un blakustiesību augstu aizsardzības līmeni. Šajā direktīvā paredzēti noteikumi, kā digitālajai videi un pārrobežu videi pielāgot noteiktus autortiesību un blakustiesību izņēmumus un ierobežojumus, kā arī tādi pasākumi, kas, lai nodrošinātu plašāku piekļuvi saturam, atvieglo noteiktas licencēšanas prakses, sevišķi, bet ne tikai attiecībā uz vairs komerciālajā apritē nepieejamu darbu un blakustiesību objektu izplatīšanu un audiovizuālo darbu tiešsaistes pieejamību pieprasījumuvideo platformās. Tajā iekļauti arī noteikumi, kas atvieglo vispārpieejama satura izmantošanu. Lai izveidotos no autortiesību viedokļa labi funkcionējošs un taisnīgs tirgus, būtu nepieciešami arī noteikumi par tiesībām attiecībā uz izdevumiem, par to, kā darbus vai blakustiesību objektus izmanto tiešsaistes pakalpojumu sniedzēji, kas glabā un dara piekļūstamu lietotāju augšupielādētu saturu, par autoru un izpildītāju līgumu pārredzamību, par autoru un izpildītāju atlīdzību, kā arī par mehānismu, ar ko atsaukt autoru un izpildītāju ekskluzīvi nodotas tiesības.

- (4) Šī direktīva balstās uz noteikumiem, kas noteikti ar šajā jomā patlaban spēkā esošajām direktīvām, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvām 96/9/EK¹, 2000/31/EK², 2001/29/EK³, 2006/115/EK⁴, 2009/24/EK⁵, 2012/28/ES⁶ un 2014/26/ES⁷, un papildina tos.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 96/9/EK (1996. gada 11. marts) par datubāzu tiesisko aizsardzību (OV L 77, 27.3.1996., 20. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību) (OV L 178, 17.7.2000., 1. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/115/EK (2006. gada 12. decembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā (OV L 376, 27.12.2006., 28. lpp.).

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/24/EK (2009. gada 23. aprīlis) par datorprogrammu tiesisko aizsardzību (OV L 111, 5.5.2009., 16. lpp.).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/28/ES (2012. gada 25. oktobris) par dažiem atļautiem nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanas veidiem (OV L 299, 27.10.2012., 5. lpp.).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/26/ES (2014. gada 26. februāris) par autortiesību un blakustiesību kolektīvo pārvaldījumu un muzikālo darbu tiesību lietošanai tiešsaistē daudzteritoriālo licencēšanu iekšējā tirgū (OV L 84, 20.3.2014., 72. lpp.).

- (5) Pētniecībā, inovācijā, izglītībā un kultūras mantojuma saglabāšanā digitālās tehnoloģijas paver jaunus izmantošanas veidus, ko spēkā esošie Savienības noteikumi par izņēmumiem un ierobežojumiem skaidri neaptver. Turklāt izņēmumi un ierobežojumi, ko minētajās jomās paredz Direktīvas 96/9/EK, 2001/29/EK un 2009/24/EK, ir brīvprātīgi un tāpēc varētu nelabvēlīgi ietekmēt iekšējā tirgus funkcionēšanu. Tas ir īpaši svarīgi attiecībā uz pārrobežu izmantošanu, kura digitālajā vidē gūst arvien lielāku nozīmi. Tāpēc tādi spēkā esošie izņēmumi un ierobežojumi Savienības tiesību aktos, kas ir svarīgi zinātniskajā pētniecībā, inovācijā, mācību darbā un kultūras mantojuma saglabāšanā, būtu jāpārvērtē minēto jauno izmantošanas veidu gaismā. Būtu jāievieš obligāti izņēmumi vai ierobežojumi attiecībā uz tekstizraces un datizraces tehnoloģijām, mācīšanas ilustrēšanu digitālajā vidē un kultūras mantojuma saglabāšanu. Joprojām būtu jāpiemēro Savienības tiesību aktos pastāvošie izņēmumi un ierobežojumi, arī tekstizracei un datizracei un izglītības un saglabāšanas darbībām, ciktāl tie neierobežo šajā direktīvā paredzētos obligātos izņēmumus, kas dalībvalstīm jāievieš savos tiesību aktos. Tāpēc Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK būtu jāgroza.

- (6) Šajā direktīvā paredzēto izņēmumu un ierobežojumu nolūks ir panākt taisnīgu līdzsvaru starp autoru un citu tiesību subjektu tiesībām un interesēm, no vienas puses, un lietotāju tiesībām un interesēm, no otras puses. Tos var piemērot tikai konkrētos īpašos gadījumos, kas nav pretrunā darba vai blakustiesību objektu parastajai izmantošanai un nepamatoti neaizskar tiesību subjektu likumīgās intereses.
- (7) Lai būtu nodrošināta autoriem un citiem tiesību subjektiem Savienības tiesību aktos piešķirto tiesību aizsardzība un faktiskā izmantošana, joprojām nepieciešams aizsargāt ar Direktīvu 2001/29/EK noteiktos tehnoloģiskos pasākumus. Šāda aizsardzība būtu jā saglabā, vienlaikus gādājot, lai tehnoloģisko pasākumu izmantošana nelieltu baudīt šajā direktīvā paredzētos izņēmumus un ierobežojumus. Tiesību subjektiem būtu vajadzīga iespēja to nodrošināt ar brīvprātīgiem pasākumiem. Tiem būtu jā saglabā iespēja brīvi izvēlēties atbilstīgus līdzekļus, kas šajā direktīvā paredzēto izņēmumu un ierobežojumu labumguvējiem dotu iespēju tos izmantot. Ja brīvprātīgu pasākumu nav, dalībvalstīm būtu jāveic attiecīgie pasākumi saskaņā ar Direktīvas 2001/29/EK 6. panta 4. punkta pirmo daļu, arī gadījumos, kad darbi vai blakustiesību objekti tiek darīti pieejami sabiedrībai, izmantojot pieprasījuma pakalpojumus.

- (8) Jaunas tehnoloģijas paver iespēju automātiski datorizēti analizēt tādu digitālas formas informāciju kā teksts, skaņas, attēli vai dati — šo procesu parasti sauc par tekstizraci un datizraci. Tekstizrace un datizrace dod iespēju apstrādāt lielus informācijas daudzumus, lai varētu iegūt jaunas zināšanas un atklāt jaunas tendences. Tekstizraces un datizraces tehnoloģijas digitālajā ekonomikā ir vispārizplatītas, taču ir plaši atzīts, ka tekstizrace un datizrace īpašu labumu var dot pētnieku aprindām un tādējādi atbalstīt inovāciju. No šādām tehnoloģijām labumu gūst universitātes un citas pētniecības organizācijas, kā arī kultūras mantojuma iestādes, jo tās sava pamatdarba kontekstā arī varētu nodarboties ar pētniecību. Taču šādas organizācijas un iestādes Savienībā saskaras ar juridisko nenoteiktību attiecībā uz to, kādā apjomā tās drīkst veikt tekstizraci un datizraci. Dažos gadījumos tekstizrace un datizrace var būt saistītas ar darbībām, ko aizsargā autortiesības, *sui generis* datubāzes tiesības, vai abas, jo īpaši ar darbu vai blakustiesību objektu reproducēšanu, satura ekstrahēšanu no kādas datubāzes, vai abām, kas tiek veikta, piemēram, datu normalizācijā tekstizraces un datizraces gaitā. Ja netiek piemērots izņēmums vai ierobežojums, šādu darbību veikšanai ir vajadzīga tiesību subjektu atļauja.

- (9) Tekstizraci un datizraci var veikt arī attiecībā uz faktiem vai datiem, ko neaizsargā autortiesības, un šādos gadījumos saskaņā ar autortiesību regulējumu atļauja nav vajadzīga. Var būt arī tādi gadījumi, kad tekstizrace un datizrace notiek bez reproducēšanas darbībām vai uz radītajām reprodukcijām attiecas obligātais izņēmums, kas Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 1. punktā paredzēts attiecībā uz pagaidu reproducēšanas darbībām un kas būtu arī turpmāk jāpiemēro tekstizraces un datizraces paņēmieniem, kuri nav saistīti ar kopēšanu ārpus minētā izņēmuma tvēruma.
- (10) Savienības tiesību akti paredz zināmus izņēmumus un ierobežojumus, kas aptver izmantošanu zinātniskas pētniecības vajadzībām un ko var attiecināt uz tekstizraces un datizraces darbībām. Tomēr šie izņēmumi un ierobežojumi ir brīvprātīgi un nav pilnīgi pielāgoti tehnoloģiju lietošanai zinātniskā pētniecībā. Turklāt pētniekiem var būt likumīga piekļuve saturam, piemēram, ja viņi ir izdevumu abonenti vai ja saturam var piekļūt ar atvērtas piekļuves licenci, taču tekstizrace vai datizrace varētu neietilpt licences nosacījumos. Tā kā pētniecība arvien vairāk tiek veikta ar digitālās tehnoloģijas palīdzību, nemazinot juridisko nenoteiktību attiecībā uz tekstizraci un datizraci, rodas risks, ka Savienība kā pētniecības teritorija vairs nebūs tik konkurētspējīga.

- (11) Juridiskā nenoteiktība attiecībā uz tekstizraci un datizraci būtu jārisina, attiecībā uz ekskluzīvām reproducēšanas tiesībām un tiesībām liegt ekstrahēšanu no datubāzes nosakot obligātu izņēmumu universitātēm un citām pētniecības organizācijām, kā arī kultūras mantojuma iestādēm. Atbilstoši līdzšinējai Savienības pētniecības politikai, kas universitātes un pētniecības institūtus mudina sadarboties ar privāto sektoru, šāds izņēmums būtu jānosaka arī pētniecības organizācijām, kad tās pētniecību veic publiskā un privātā sektora partnerībās. Pētniecības organizācijām un kultūras mantojuma iestādēm būtu jāpaliek minētā izņēmuma labumguvējām, bet tām vajadzētu būt arī iespējai tekstizraces un datizraces veikšanas ziņā paļauties uz saviem privātā sektora partneriem, un tas nozīmē arī tekstizraci un datizraci ar to tehnoloģiskajiem rīkiem.

- (12) Pie pētniecības organizācijām visā Savienībā pieder daudzas dažādas vienības, kuru galvenais mērķis ir nodarboties ar zinātnisku pētniecību vai ar to nodarboties, vienlaikus sniedzot izglītības pakalpojumus. Termins “zinātniskā pētniecība” šīs direktīvas izpratnē būtu jāsaprot kā tāds, kas aptver gan dabas zinātnes, gan humanitārās zinātnes. Tā kā šīs vienības ir daudzveidīgas, ir svarīgi, lai būtu vienota izpratne, kas ir pētniecības organizācijas. Līdztekus universitātēm un citām augstākās izglītības iestādēm tām vajadzētu būt arī tādām vienībām kā pētniecības institūti un slimnīcas, kas nodarbojas ar pētniecību. Par spīti juridisko formu un struktūru daudzveidībai pētniecības organizācijām dalībvalstīs kopīga iezīme parasti ir tāda, ka tās darbojas vai nu uz bezpeļņas pamata, vai kopsakarā ar valsts atzītām sabiedriskām interesēm. Par šādām sabiedriskām interesēm varētu liecināt, piemēram, sabiedrisks finansējums vai valsts līmeņa tiesību aktu vai publisku līgumu noteikumi. Turpretim par pētniecības organizācijām šīs direktīvas nozīmē nevajadzētu uzskatīt organizācijas, ko izšķirīgi ietekmē komercuzņēmumi, kuru strukturālais izkārtojums, piemēram, akcionāru vai biedru kvalitatīvais sastāvs, varētu šādiem uzņēmumiem pavērt preferenciālu piekļuvi pētniecības rezultātiem.

- (13) Par kultūras mantojuma iestādēm būtu jāuzskata publiski pieejamas bibliotēkas un muzeji neatkarīgi no tā, kādus darbus vai blakustiesību objektus tās glabā savās pastāvīgajās kolekcijās, kā arī arhīvi un filmu vai audio mantojuma iestādes. Citu starpā pie tām būtu jāpieskaita arī nacionālās bibliotēkas un nacionālie arhīvi, un, ciktāl runa ir par to arhīviem un publiski pieejamām bibliotēkām, – izglītības iestādes, pētniecības organizācijas un sabiedriskās raidorganizācijas.
- (14) Tekstizraces un datizraces izņēmums pētniecības organizācijām un kultūras mantojuma iestādēm, tostarp pie tām piederīgām personām, būtu jāpiemēro attiecībā uz tādu saturu, kam tām ir likumīga piekļuve. Likumīga piekļuve būtu jāsaprot kā piekļuve saturam, kuras pamatā ir atvērtās piekļuves politika vai līgumiskas vienošanās starp tiesību subjektiem un pētniecības iestādēm vai kultūras mantojuma iestādēm, piemēram, abonements, vai kā citādi likumīgi līdzekļi. Piemēram, ja pētniecības organizācijām vai kultūras mantojuma iestādēm ir abonements, būtu uzskatāms, ka pie tām piederīgām personām, uz ko attiecas minētais abonements, ir likumīga piekļuve. Likumīgai piekļuvei būtu jāattiecas arī uz piekļuvi saturam, kas ir brīvi pieejams tiešsaistē.

- (15) Konkrētos gadījumos, piemēram, nolūkā verificēt zinātniskas pētniecības rezultātus, pētniecības organizācijām un kultūras mantojuma iestādēm varētu būt nepieciešams paturēt kopijas, kas saskaņā ar izņēmumu izgatavotas tekstizraces un datizraces vajadzībām. Šādos gadījumos kopijas būtu jāglabā drošā vidē. Dalībvalstīm valsts līmenī un pēc apspriešanās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām vajadzētu būt tiesībām brīvi noteikt sīkāku, konkrētu kārtību, kā kopijas paturamas, tostarp paredzēt iespēju šādu kopiju glabāšanas nolūkā izraudzīt uzticamas struktūras. Lai nepamatoti neierobežotu šā izņēmuma piemērošanu, šādai kārtībai vajadzētu būt samērīgai un paredzēt vienīgi to, kas nepieciešams kopiju paturēšanai drošā veidā un nepilnvarota lietojuma nepieļaušanai. Uz tādiem lietojumiem zinātniskās pētniecības nolūkā, kas nav tekstizrace un datizrace, piemēram, zinātnisko recenzēšanu un kopīgu pētniecību, attiecīgos gadījumos joprojām būtu jāattiecas izņēmumam vai ierobežojumam, ko paredz Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 3. punkta a) apakšpunkts.

- (16) Paredzot potenciāli daudz pieprasījumu pēc piekļuves tiesību subjektu darbiem vai blakustiesību objektiem un to lejupielādes, ja ir risks, ka varētu pazemināties to sistēmu vai datubāzu drošība vai integritāte, būtu jāatļauj tiesību subjektiem veikt pasākumus. Šādus pasākumus varētu lietot, piemēram, lai nodrošinātu, ka datiem var piekļūt tikai tādas personas, kam ir likumīga piekļuve tiem, un cita starpā tas varētu būt panākams ar IP adreses validāciju vai lietotāja autentifikāciju. Šiem pasākumiem vajadzētu būt samērīgiem ar iespējamo risku, un tie nedrīkstētu pārsniegt to, kas nepieciešams, lai nodrošinātu sistēmas drošību un integritāti, un nedrīkstētu traucēt izņēmuma faktisko piemērošanu.
- (17) Sakarā ar izņēmuma dabu un tvērumu un to, ka tas attiecas tikai uz vienībām, kuras nodarbojas ar zinātnisko pētniecību, potenciālais kaitējums, ko izņēmums varētu radīt tiesību subjektiem, būtu minimāls. Tāpēc par izmantošanu, kas notiek saskaņā ar šīs direktīvas ieviestajiem tekstizraces un datizraces izņēmumiem, dalībvalstīm nevajadzētu paredzēt kompensāciju tiesību subjektiem.

- (18) Tekstizraces un datizraces paņēmieni nav svarīgi tikai zinātniskajā pētniecībā — privātā un publiskā sektora vienības tos plaši izmanto arī, lai analizētu lielus datu apjomus dažādās dzīves jomās un dažādos nolūkos, tostarp valsts pārvaldes pakalpojumu, sarežģītu uzņēmējdarbības lēmumu un jaunu lietojumprogrammu vai tehnoloģiju izstrādes vajadzībām. Tiesību subjektiem vajadzētu palikt iespējai licencēt savu darbu vai blakustiesību objektu izmantošanas veidus, uz kuriem neattiecas šajā direktīvā paredzētais obligātais tekstizraces un datizraces izņēmums zinātniskas pētniecības vajadzībām un spēkā esošie Direktīvā 2001/29/EK paredzētie izņēmumi un ierobežojumi. Tomēr būtu jāņem vērā arī tas, ka tekstizraces un datizraces paņēmieni lietotājiem varētu trūkt juridiskās noteiktības, vai tekstizraces un datizraces nolūkā var veikt reproducēšanu un ekstrahēšanu attiecībā uz darbiem vai blakustiesību objektiem, kuriem šiem lietotājiem ir likumīga piekļuve, jo īpaši gadījumos, kad reproducēšana vai ekstrahēšana tehniskā procesa nolūkā neatbilst visiem Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem par izņēmumu pagaidu reproducēšanai. Lai šādos gadījumos būtu lielāka juridiskā noteiktība un lai veicinātu inovāciju arī privātajā sektorā, šai direktīvai ar konkrētiem nosacījumiem būtu jāparedz izņēmums vai ierobežojums darbu vai blakustiesību objektu reproducēšanai un ekstrahēšanai tekstizraces un datizraces nolūkā un jāļauj izgatavotās kopijas paturēt, cik vien ilgi minētās tekstizraces un datizraces nolūkā nepieciešams.

Šis izņēmums vai ierobežojums būtu jāpiemēro vien tad, ja labumguvējs darbam vai blakustiesību objektam piekļūst likumīgi, arī gadījumos, kad tas ir darīts publiski pieejams tiešsaistē, un ja tiesību subjekti tiesības tekstizrades un datizrades nolūkā veikt reproducēšanu un ekstrahēšanu piemērotā veidā nav paturējuši sev. Attiecībā uz saturu, kas darīts publiski pieejams tiešsaistē, būtu uzskatāms, ka paturēt minētās tiesības ir piemēroti, tikai izmantojot mašīnlasāmus līdzekļus, tostarp metadatus un tīmekļa vietnes vai pakalpojuma noteikumus un nosacījumus. Tiesību paturēšanai tekstizrades un datizrades nolūkos nevajadzētu skart citus izmantošanas veidus. Citos gadījumos var būt piemēroti tiesības paturēt, izmantojot citus līdzekļus, piemēram, līgumiskas vienošanās vai vienpusējus paziņojumus. Tiesību subjektiem vajadzētu būt iespējai piemērot pasākumus, kas nodrošinātu, ka to tiesību paturēšana šajā sakarā tiek respektēta. Šim izņēmumam vai ierobežojumam nebūtu jāskar šajā direktīvā paredzētais obligātais izņēmums attiecībā uz tekstizraci un datizraci zinātniskās pētniecības nolūkos, kā arī spēkā esošais Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 1. punktā paredzētais izņēmums pagaidu reproducēšanai.

- (19) Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 3. punkta a) apakšpunkts dalībvalstīm dod iespēju ieviest izņēmumu vai ierobežojumu attiecībā uz tiesībām reproducēt, publiskot vai darīt publiski pieejamus darbus vai blakustiesību objektus tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlēta laikā, vienīgi mācīšanas ilustrēšanai. Turklāt Direktīvas 96/9/EK 6. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 9. panta b) punkts mācīšanas ilustrēšanas nolūkā atļauj lietot datubāzes un būtisku to satura daļu ekstrahēt. Nav skaidrs, kādā tvērumā šos izņēmumus vai ierobežojumus piemērot digitālai izmantošanai. Turklāt trūkst skaidrības par to, vai šādi izņēmumi vai ierobežojumi būtu jāpiemēro mācīšanai, kas notiek tiešsaistē un tālmācībā. Vēl jo vairāk, spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā nav paredzēta darbība pāri robežām. Šī situācija varētu kavēt digitāli atbalstīta mācību procesa un tālmācības attīstību. Tāpēc ir jāievieš jauns obligāts izņēmums vai ierobežojums, lai būtu drošība, ka, darbus vai blakustiesību objektus izmantojot digitālā mācību procesā, arī tiešsaistē un pāri robežām, izglītības iestādes bauda pilnīgu juridisku noteiktību.

- (20) Tālmācība un pārrobežu izglītības programmas gan galvenokārt tiek izstrādātas augstākās izglītības līmenī, taču digitālie instrumenti un resursi tiek arvien vairāk izmantoti visos izglītības līmeņos, jo īpaši mācību pieredzes pilnveidošanai un bagātināšanai. Tāpēc vajadzētu būt tā, ka šajā direktīvā paredzēto izņēmumu vai ierobežojumu izmanto visas dalībvalsts atzītās izglītības iestādes, arī iesaistītās primārās un sekundārās izglītības, kā arī profesionālās un augstākās izglītības iestādes. Tas būtu jāpiemēro vien tiktāl, ciktāl izmantošana ir pamatota ar konkrētā mācību procesa nekomerciālo nolūku. Nosakot, vai kādas izglītības iestādes darbība ir nekomerciāla, izšķiroši faktori nedrīkstētu būt tās organizatoriskā struktūra un finansēšanas veids.
- (21) Šajā direktīvā paredzētais izņēmums vai ierobežojums vienīgi mācīšanas ilustrēšanai būtu jāsaprot kā tāds, kas aptver darbu vai blakustiesību objektu digitālu izmantošanu nolūkā atbalstīt, bagātināt vai papildināt mācīšanu, tostarp mācīšanos. Ar minēto izņēmumu vai ierobežojumu atļautās programmatūras izplatīšanai vajadzētu būt tikai digitālas programmatūras pārsūtīšanai. Lielākoties ilustrēšanas jēdziens nozīmētu tikai darba daļu vai izvilkumu izmantošanu, kam nebūtu jāaizstāj primāri izglītības tirgum paredzētu materiālu iegāde. Īstenojot izņēmumu vai ierobežojumu, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai attiecībā uz dažādajiem darbu un blakustiesību objektu veidiem brīvi un samērīgi noteikt, cik lielu darba vai blakustiesību objekta daļu var izmantot vienīgi mācīšanas ilustrēšanai. Būtu jāuzskata, ka mācīšanas ilustrēšanas kontekstā izņēmuma vai ierobežojuma atļautie izmantošanas veidi aptver specifiskās piekļuves vajadzības, kādas ir personām ar invaliditāti.

- (22) Darbi vai blakustiesību objekti saskaņā ar šajā direktīvā paredzēto izņēmumu vai ierobežojumu vienīgi mācīšanas ilustrēšanai būtu jāizmanto tikai izglītības iestāžu atbildībā notiekošas mācīšanas un mācību procesa kontekstā, arī pārbaudījumu laikā vai mācīšanas darbībās, kas norisinās ārpus izglītības iestādes telpām, piemēram, muzejā, bibliotēkā vai citā kultūras mantojuma iestādē, un tikai tik, cik šādu darbību nolūkos vajadzīgs. Izņēmumam vai ierobežojumam būtu jāattiecas gan uz darbu vai blakustiesību objektu izmantošanu izglītības iestādē vai citās vietās, kas notiek digitāli, piemēram, ar elektroniskajām tāfelēm vai digitālām ierīcēm, kuras varētu būt pieslēgtas internetam, gan uz izmantošanu attālināti, kas notiek, lietojot drošas elektroniskās vides, piemēram, tādā kontekstā kā tiešsaistes kursi vai piekļuve izglītojošam materiālam, kas papildina kādu konkrētu kursu. Ar drošām elektroniskajām vidēm būtu jāsaprot digitālas mācīšanas un mācīšanās vides, kam — jo īpaši ar piemērotām autentifikācijas procedūrām, tostarp autentifikāciju ar paroli, — var piekļūt tikai izglītības iestādes mācībspēki un skolnieki vai studenti, kuri ir uzņemti studiju programmā.

- (23) Lai darbus un blakustiesību objektus būtu vieglāk izmantot izglītībā, vairākās dalībvalstīs ir noteikta atšķirīga kārtība, kas balstās uz Direktīvā 2001/29/EK paredzētā izņēmuma vai ierobežojuma īstenošanu vai uz licences līgumiem, kuri aptver tālāku izmantošanu. Šāda kārtība parasti ir izstrādāta, ņemot vērā izglītības iestāžu vajadzības un atšķirīgos izglītības līmeņus. Lai gan jaunā obligātā izņēmuma vai ierobežojuma tvērumu attiecībā uz digitālu izmantošanu un pārrobežu mācību procesu ir būtiski saskaņot, īstenošanas kārtība dažādās dalībvalstīs var būt atšķirīga, ja vien tas nekavē izņēmuma vai ierobežojuma piemērošanu vai pārrobežu izmantošanu. Piemēram, dalībvalstīm vajadzētu palikt iespējai prasīt, lai darbu vai blakustiesību objektu izmantošanā tiktu ievērotas autoru un izpildītāju morālās tiesības. Tādējādi dalībvalstīm būtu jārodas iespējai tālāk attīstīt līdzšinējās valsts līmenī noslēgtās vienošanās. Dalībvalstis jo īpaši varētu noteikt, ka izņēmuma vai ierobežojuma pilnīga vai daļēja piemērošana ir atkarīga no tā, vai ir pieejamas piemērotas licences, kas aptver vismaz to pašu ar izņēmumu vai ierobežojumu atļauto izmantošanu. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka gadījumos, kad licences attiecas tikai uz daļu no izņēmuma vai ierobežojuma atļautajiem izmantošanas veidiem, izņēmums vai ierobežojums attiecas arī uz pārējiem veidiem.

Dalībvalstis varētu, piemēram, izmantot šo mehānismu, lai dotu iespēju par preferenciālām uzskatīt licences uz galvenokārt izglītības tirgum paredzētiem materiāliem vai nošu lapām. Lai nepieļautu, ka izņēmuma piemērošanas priekšnosacījumu izvirzīšana licenču pieejamībai izglītības iestādēm rada juridisku nenoteiktību vai administratīvu slogu, dalībvalstīm, kas izmanto šādu pieeju, būtu jāpieņem konkrēti pasākumi, kuri nodrošinātu, ka licencēšanas shēmas, kas mācīšanas ilustrēšanai atļauj darbu vai blakustiesību objektu digitālu izmantošanu, ir viegli pieejamas un ka izglītības iestādes zina, ka šādas licencēšanas shēmas pastāv. Šādām licencēšanas shēmām būtu jāatbilst izglītības iestāžu vajadzībām. Varētu izstrādāt arī informatīvus rīkus, kas nodrošinātu jau pastāvošo licencēšanas shēmu redzamību. Šādas shēmas varētu būt balstītas, piemēram, kolektīvā licencēšanā vai paplašinātā kolektīvā licencēšanā, lai izglītības iestādēm nebūtu individuāli jārisina sarunas ar tiesību subjektiem. Lai garantētu juridisko noteiktību, dalībvalstīm būtu jānosaka, ar kādiem nosacījumiem izglītības iestāde var izmantot aizsargātus darbus vai blakustiesību objektus saskaņā ar minēto izņēmumu un kad tai būtu jārīkojas saskaņā ar licencēšanas shēmu.

- (24) Dalībvalstīm vajadzētu palikt iespējai paredzēt, ka tiesību subjekti par savu darbu vai blakustiesību objektu digitālo izmantošanu saskaņā ar šajā direktīvā paredzēto izņēmumu vai ierobežojumu mācīšanas ilustrēšanai saņem taisnīgu atlīdzību. Nosakot taisnīgas atlīdzības līmeni, cita starpā pienācīgi būtu jāņem vērā dalībvalstu izglītības mērķi un kaitējums tiesību subjektiem. Dalībvalstīm, kas nolemj paredzēt taisnīgu atlīdzību, būtu jānodrošina izmantot sistēmas, kas izglītības iestādēm neuzliek administratīvo slogu.
- (25) Kultūras mantojuma iestādes ir iesaistītas savu kolekciju saglabāšanā nākamajām paaudzēm. Kultūras mantojuma iestādes kolekcijā iekļauta darba vai blakustiesību objekta saglabāšanas darbībai varētu būt nepieciešams to reproducēt un tālāk no attiecīgajiem tiesību subjektiem saņemt attiecīgu atļauju. Digitālās tehnoloģijas piedāvā jaunus šo kolekciju mantojuma saglabāšanas veidus, taču tās rada arī jaunas problēmas. Ņemot vērā minētās problēmas, vajadzīgs koriģēt spēkā esošo tiesisko regulējumu, paredzot obligātu izņēmumu attiecībā uz tādām reproducēšanas tiesībām, kas šādām iestādēm dara iespējamās šādas saglabāšanas darbības.
- (26) Dalībvalstīs ir atšķirīgas pieejas attiecībā uz kultūras mantojuma iestāžu veiktām reproducēšanas darbībām saglabāšanas nolūkā, un tas, apgrūtinot pārrobežu sadarbību, saglabāšanas līdzekļu koplietošanu un to, kā šādas iestādes iekšējā tirgū veido pārrobežu saglabāšanas tīklus, noved pie neefektīvas resursu izmantošanas. Tas var negatīvi ietekmēt kultūras mantojuma saglabāšanu.

- (27) Tāpēc būtu jāizvirza prasība, ka dalībvalstīm jānosaka izņēmums, kas kultūras mantojuma iestādēm atļautu saglabāšanas nolūkā, piemēram, lai risinātu tehnoloģiskas novecošanas problēmu vai sākotnējā datneša nolietojanos, reproducēt to kolekcijās pastāvīgi esošus darbus un blakustiesību objektus vai apdrošināt šādus darbus vai blakustiesību objektus. Šādam izņēmumam vajadzētu pavērt iespēju, ka ar attiecīgu saglabāšanas rīku, līdzekli vai tehnoloģiju jebkurā formātā vai datnesī ir iespējams vajadzīgajā skaitā, jebkurā darba vai blakustiesību objekta dzīvescikla brīdī izgatavot tā kopijas tādā apmērā, kāds vajadzīgs saglabāšanas nolūkā. Reproducēšanas darbībām, ko kultūras mantojuma iestādes veic nevis savās pastāvīgajās kolekcijās esošu darbu un blakustiesību objektu saglabāšanas, bet gan citos nolūkos, joprojām vajadzētu būt nepieciešamai tiesību subjektu atļaujai, ja vien to jau neatļauj citi Savienības tiesību aktos paredzēti izņēmumi vai ierobežojumi.
- (28) Kultūras mantojuma iestādēm pašām ne vienmēr ir tehniskie līdzekļi vai zināšanas, kas vajadzīgas, lai veiktu kolekciju saglabāšanai nepieciešamās darbības, it īpaši digitālajā vidē, un tāpēc šajā nolūkā tām varētu nākties izmantot citu kultūras iestāžu vai trešo personu palīdzību. Izņēmumam saglabāšanas nolūkā, kas paredzēts šajā direktīvā, būtu jāļauj kultūras mantojuma iestādēm kopiju izgatavošanas nolūkā paļauties uz trešām personām, kas darbojas to vārdā un atbildībā, arī tādām, kas atrodas citās dalībvalstīs.

- (29) Šajā direktīvā darbi un blakustiesību objekti par kādas kultūras mantojuma iestādes kolekcijā pastāvīgi esošiem būtu jāuzskata, ja, piemēram, īpašumtiesību nodošanas vai licences līguma, obligātā eksemplāra nodošanas vai pastāvīgas pārziņas vienošanās rezultātā minētās iestādes īpašumā vai pastāvīgā valdījumā ir šādu darbu vai blakustiesību objektu eksemplāri.
- (30) Vajadzētu būt tā, ka kultūras mantojuma iestādes attiecībā uz darbiem vai blakustiesību objektiem, kas šīs direktīvas nolūkos tiek uzskatīti par komerciālajā apritē nepieejamiem, var izmantot skaidru (arī pārrobežu vidē īstenotas) digitalizācijas un izplatīšanas regulējumu. Tomēr komerciālajā apritē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu kolekciju īpatnības un masveida digitalizācijas projektos iesaistīto darbu un blakustiesību objektu daudzums nozīmē, ka atsevišķo tiesību subjektu iepriekšēju atļauju saņemt var būt ļoti grūti. Tas var būt, piemēram, sakarā ar darbu vai blakustiesību objektu vecumu, to ierobežoto komercvērtību vai tādā sakarā, ka tos vispār nav bijis paredzēts izmantot komerciālām vajadzībām vai tie nekad nav izmantoti komerciāli. Tāpēc ir nepieciešams paredzēt pasākumus, kas atviegļina noteiktus kultūras mantojuma iestāžu kolekcijās pastāvīgi esošu komerciālajā apritē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu izmantošanas veidus.

- (31) Visās dalībvalstīs vajadzētu būt juridiskiem mehānismiem, kas licences, kuras uz noteiktiem komerciālajā apritē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu izmantošanas veidiem relevantas un pietiekami reprezentatīvas kolektīvā pārvaldījuma organizācijas ir izsniegušas kultūras mantojuma iestādēm, ļautu piemērot arī tādu tiesību subjektu tiesībām, kas šajā sakarā nav pilnvarējuši reprezentatīvu kolektīvā pārvaldījuma organizāciju. Ievērojot šo direktīvu, vajadzētu būt iespējamam, ka šādas licences attiecas uz visām dalībvalstīm.
- (32) Ar šo direktīvu ieviestie noteikumi par komerciālajā apritē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu kolektīvo licencēšanu varētu nebūt risinājums visiem gadījumiem, kuros kultūras mantojuma iestādēm ir grūtības saņemt vajadzīgās atļaujas no tiesību subjektiem par šādu komerciālajā apritē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu izmantošanu. Tas varētu, piemēram, būt gadījums, kad attiecībā uz konkrētu darbu vai blakustiesību objektu veidu tiesību kolektīvā pārvaldījuma prakse nemaz nepastāv vai attiecīgā kolektīvā pārvaldījuma organizācija attiecīgo tiesību subjektu un tiesību kategorijas ziņā nav pietiekami reprezentatīva. Šādos īpašos gadījumos kultūras mantojuma iestādēm vajadzētu būt iespējai to kolekcijās pastāvīgi esošus komerciālajā apritē nepieejamus darbus vai blakustiesību objektus darīt pieejamus tiešsaistē visās dalībvalstīs atbilstīgi saskaņotam autortiesību un blakustiesību izņēmumam vai ierobežojumam. Ir svarīgi, lai izmantošana saskaņā ar šādu izņēmumu vai ierobežojumu notiktu tikai tad, ja ir izpildīti konkrēti nosacījumi, jo īpaši attiecībā uz licencēšanas risinājumu pieejamību. To, ka nav vienošanās par licences nosacījumiem, nevajadzētu interpretēt kā licencēšanas risinājumu nepieejamību.

- (33) Dalībvalstīm saskaņā ar savām juridiskajām tradīcijām, praksi vai situāciju vajadzētu spēt šīs direktīvas satvarā elastīgi izvēlēties konkrēta veida licencēšanas mehānismu, piemēram, paplašinātu kolektīvo licencēšanu vai prezumpciju par pārstāvību, ko tās ievieš, lai kultūras mantojuma iestādes izmantotu komerciālajā aprītē nepieejamus darbus vai blakustiesību objektus. Tāpat dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai elastīgi noteikt, kādas ir prasības, lai kolektīvā pārvaldījuma organizācijas būtu uzskatāmas par pietiekami reprezentatīvām, ciktāl minētās noteikšanas pamatā ir ievērojams skaits attiecīgā darbu vai blakustiesību objektu veida tiesību subjektu, kuri tās pilnvarojusi, atļaujot licencēt attiecīgo izmantošanas veidu. Dalībvalstīm būtu jāvar brīvi paredzēt īpašus noteikumus, kas piemērojami, ja attiecīgo darbu vai blakustiesību objektu ziņā reprezentatīva ir vairāk nekā viena kolektīvā pārvaldījuma organizācija, un, piemēram, noteikt, ka ir vajadzīgas kopīgas licences vai attiecīgo organizāciju vienošanās.
- (34) Minētajos licencēšanas mehānismos liela nozīme ir stingrai un labi funkcionējošai kolektīvā pārvaldījuma sistēmai. Direktīva 2014/26/ES paredz šādu sistēmu, un minētā sistēma jo īpaši ietver noteikumus par labu pārvaldību, pārredzamību un paziņošanu, kā arī par atsevišķiem tiesību subjektiem pienākošos summu regulāru, pienācīgu un precīzu sadalīšanu un samaksu.

- (35) Visiem tiesību subjektiem vajadzētu būt pieejamiem piemērotiem papildu aizsardzības mehānismiem un iespējai jebkurā brīdī pirms licences vai izmantošanas, uz ko attiecas izņēmums vai ierobežojums, darbības laika vai darbības laikā noteikt, ka šīs direktīvas ieviestos licencēšanas mehānismus un izņēmumu vai ierobežojumu, kas attiecas uz komerciālajā aprītē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu izmantošanu, nepiemēro nekādiem to darbiem vai blakustiesību objektiem, nekādām licencēm vai izmantošanas veidiem, konkrētiem darbiem vai blakustiesību objektiem, vai konkrētām licencēm vai izmantošanas veidiem, uz ko attiecas izņēmums vai ierobežojums. Šiem licencēšanas mehānismu nosacījumiem nevajadzētu ietekmēt to praktisko nozīmību kultūras mantojuma iestādēm. Ir svarīgi, lai gadījumos, kad tiesību subjekts izslēdz šādu mehānismu vai šāda izņēmuma vai ierobežojuma piemērošanu vienam vai vairākiem darbiem vai blakustiesību objektiem, notiekošā izmantošana saprātīgā termiņā tiktu izbeigta un, ja izmantošana notiek saskaņā ar kolektīvu licenci, kolektīvā pārvaldījuma organizācija, tiklīdz saņēmusi informāciju, izbeidz izsniegt licences par attiecīgajiem izmantošanas veidiem. Šādai tiesību subjektu izdarītai izslēgšanai nebūtu jāskar to atlīdzības prasījumi par darbu vai blakustiesību objektu faktisko izmantošanu saskaņā ar licenci.
- (36) Šī direktīva neskar dalībvalstu iespēju lemt par to, kam ir juridiskā atbildība par komerciālajā aprītē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu licencēšanas un izmantošanas atbilstību šajā direktīvajā paredzētajiem nosacījumiem un par attiecīgo pušu atbilstību minēto licenču nosacījumiem.

- (37) Ņemot vērā, ka kultūras mantojuma iestāžu kolekcijās esošie darbi un blakustiesību objekti ir daudzveidīgi, ir svarīgi, lai šajā direktīvā paredzētie licencēšanas mehānismi un izņēmums vai ierobežojums būtu pieejami un praksē izmantojami dažādu veidu darbiem un blakustiesību objektiem, arī fotogrāfijām, programmatūrai, fonogrammām, audiovizuāliem darbiem un unikāliem mākslas darbiem, tostarp, ja tie nekad nav bijuši komerciāli pieejami. Darbi, kas nekad nav bijuši komerciālajā apritē, var būt, piemēram, plakāti, bukleti, frontes laikraksti vai amatieru audiovizuālie darbi, kā arī npublicēti darbi vai blakustiesību objekti, neskarot citus piemērojamus juridiskos ierobežojumus, piemēram, valsts noteikumus par morālajām tiesībām. Darbs vai blakustiesību objekts nebūtu jāuzskata par komerciālajā apritē nepieejamu, ja tas ir pieejams kādā no tā dažādajām versijām, piemēram, kā vēlāks izdevums literāru darbu gadījumā vai alternatīva versija kinematogrāfisku darbu gadījumā, vai kādā no tā dažādajām izpausmēm, piemēram, kā viena un tā paša darba digitālas un drukātas versijas. Savukārt adaptāciju, tostarp citu valodu versiju vai literāra darba audiovizuālu adaptāciju, komerciālai pieejamībai nebūtu jāliedz uzskatīt, ka darbam vai blakustiesību objektam konkrētā valodā ir komerciālajā apritē nepieejama darba statuss. Lai būtu atspoguļotas dažādu veidu darbu un blakustiesību objektu publicēšanas un izplatīšanas veidu īpatnības un lai minētie mehānismi būtu vieglāk izmantojami, varētu būt jāiedibina specifiskas prasības un procedūras minēto licencēšanas mehānismu praktiskai piemērošanai, piemēram, prasība attiecībā uz laikposmu, kādam jāpauz, kopš darbs vai blakustiesību objekts pirmoreiz bija kļuvis komerciāli pieejams. Ir lietderīgi, ka dalībvalstis, iedibinot šādas prasības un procedūras, konsultējas ar tiesību subjektiem, kultūras mantojuma iestādēm un kolektīvā pārvaldījuma organizācijām.

- (38) Nosakot, vai darbi vai blakustiesību objekti nav pieejami komerciālajā aprītē, būtu vajadzīgi samērīgi centieni novērtēt to pieejamību sabiedrībai parastajā tirdzniecības aprītē, ņemot vērā konkrētā darba vai blakustiesību objekta, vai darbu vai blakustiesību objektu kopas īpatnības. Dalībvalstīm vajadzētu varēt brīvi noteikt, kā sadalāma atbildība par šādiem samērīgiem centieniem. Minētajiem samērīgajiem centieniem nebūtu jāietver atkārtota darbību veikšana laika gaitā, taču tiem būtu tomēr jānozīmē, ka tiek ņemti vērā jebkādi viegli pieejami pierādījumi, ka darbi vai blakustiesību objekti kļūs pieejami parastajā tirdzniecības aprītē. Novērtējums par katru darbu atsevišķi būtu jāprasa vien tad, ja tiek uzskatīts, ka tas būtu samērīgi, ņemot vērā būtiskas informācijas pieejamību, komerciālas pieejamības izredzes un paredzamās darījuma izmaksas. Darba vai blakustiesību objekta pieejamības pārbaudei parasti būtu jānotiek dalībvalstī, kur attiecīgā kultūras mantojuma iestāde ir izveidota, ja vien par saprātīgu netiek uzskatīta pārrobežu pārbaude, piemēram gadījumos, ja ir viegli pieejama informācija, ka literārs darbs konkrētā valodā pirmoreiz ticis publicēts citā dalībvalstī. Daudzkārt to, ka darbu vai blakustiesību objektu kopa nav pieejama komerciālajā aprītē, varētu noteikt ar proporcionālu mehānismu, piemēram, paraugu atlasī. Darba vai blakustiesību objekta ierobežota pieejamība, piemēram, pieejamība lietotu preču veikalos, vai teorētiska iespēja, ka varētu iegūt licenci uz darbu vai blakustiesību objektu, nebūtu jāuzskata par pieejamību sabiedrībai parastajā tirdzniecības aprītē.

- (39) Starptautisku savstarpējas atzīšanas apsvērumu dēļ šajā direktīvā paredzētais licencēšanas mehānisms un izņēmums vai ierobežojums, kas attiecas uz komerciālajā apritē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu digitalizāciju un izplatīšanu, nebūtu jāattiecinā uz komerciālajā apritē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu kopām, ja ir pieejami pierādījumi, kas liek pieņemt, ka tās lielākoties sastāv no trešo valstu darbiem vai blakustiesību objektiem, ja vien attiecīgā kolektīvā pārvaldījuma organizācija nav pietiekami reprezentatīva attiecībā uz šo trešo valsti, piemēram, uz pārstāvības līguma pamata. Minēto novērtējumu varētu balstīt pierādījumos, kas pieejami pēc samērīgajiem centieniem noteikt, vai darbi vai blakustiesību objekti ir komerciālajā apritē nepieejami, un papildu pierādījumi nav jāmeklē. Komerciālajā apritē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu izcelsmes novērtējums par katru darbu atsevišķi būtu vajadzīgs vien tad, ja tas ir vajadzīgs arī samērīgajiem centieniem noteikt, vai tie ir komerciāli pieejami.

- (40) Kultūras mantojuma iestādēm un kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, kas slēdz līgumu, vajadzētu būt iespējai vienoties par licenču piemērošanas teritoriju, tostarp iespēju to attiecināt uz visām dalībvalstīm, licences maksu un atļautajiem izmantošanas veidiem. Izmantošanas veidiem, uz ko attiecas šādas licences, nevajadzētu būt paredzētiem peļņas gūšanai, arī ne tad, kad kopijas izplata kultūras mantojuma iestādes, piemēram, izstādes reklāmas materiālu gadījumā. Tomēr kultūras mantojuma iestāžu kolekciju digitalizācija var būt saistīta ar būtiskiem ieguldījumiem, tādēļ ar licencēm, kas piešķirtas saskaņā ar šajā direktīvā paredzētajiem mehānismiem, nevajadzētu kultūras mantojuma iestādēm liegt segt licences izmaksas un licences aptverto darbu vai blakustiesību objektu digitalizēšanas un izplatīšanas izmaksas.

- (41) Informācija par to, kā kultūras mantojuma iestādes, balstoties uz šo direktīvu un visiem tiesību subjektiem ieviesto kārtību, kā izslēgt licenču vai izņēmuma vai ierobežojuma piemērošanu to darbiem vai blakustiesību objektiem, pastāvīgi un turpmāk izmanto komerciālajā aprītē nepieejamus darbus un blakustiesību objektus, būtu attiecīgi jāpublisko pēc vajadzības gan pirms izmantošanas saskaņā ar licenci vai izņēmumu vai ierobežojumu, gan tās laikā. Šāda publiskošana ir īpaši svarīga, ja izmantošana notiek iekšējā tirgū pāri robežām. Tāpēc ir lietderīgi paredzēt, ka tiek izveidots viens publiski piekļūstams Savienības portāls, lai, pirms notiek izmantošana, šādu informāciju darītu pieejamu publikai saprātīgi ilgu laiku. Šādam portālam būtu jāatvieglo tiesību subjektiem iespēja izslēgt licenču vai izņēmuma vai ierobežojuma piemērošanu to darbiem vai blakustiesību objektiem. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 386/2012¹ Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma aģentūrai ir uzticēti noteikti uzdevumi un darbības, kuri tiek finansēti, izmantojot pašas aģentūras budžeta līdzekļus, un kuru nolūks ir veicināt un atbalstīt valstu iestāžu, privātā sektora un Savienības iestāžu darbību intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu apkarošanā, arī šo pārkāpumu novēršanā. Tāpēc ir lietderīgi, ka izveidot un pārvaldīt portālu, kurā tiek darīta pieejama šāda informācija, tiek uzticēts šai aģentūrai.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 386/2012 (2012. gada 19. aprīlis) par tādu uzdevumu uzticēšanu Iekšējā tirgus saskaņošanas birojam (preču zīmes un dizainparaugi), kuri saistīti ar intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, tostarp par publiskā un privātā sektora pārstāvju sapulcēšanu Eiropas Intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu novērošanas centrā (OV L 129, 16.5.2012., 1. lpp.).

Papildus tam, ka informācija tiek darīta pieejama portālā, atsevišķos gadījumos varētu būt jāveic vēl citi piemēroti publicitātes pasākumi, lai palielinātu attiecīgo tiesību subjektu informētību šajos jautājumos, piemēram, izmantojot papildu komunikācijas kanālus nolūkā uzrunāt plašāku auditoriju. Papildu publicitātes pasākumu nepieciešamībai, dabai un ģeogrāfiskajam tvērumam vajadzētu būt atkarīgai no attiecīgo komerciālajā aprītē nepieejamo darbu vai blakustiesību objektu īpatnībām, licenču nosacījumiem vai izmantošanas veida, uz ko attiecas izņēmums vai ierobežojums, un dalībvalstu prakses. Publicitātes pasākumiem vajadzētu būt iedarbīgiem, neinformējot katru tiesību subjektu atsevišķi.

- (42) Lai nodrošinātu, ka attiecībā uz komerciālajā aprītē nepieejamiem darbiem vai blakustiesību objektiem šajā direktīvā noteiktie licencēšanas mehānismi ir relevanti un pienācīgi darbojas, ka tiesību subjekti ir pietiekami aizsargāti, ka licences ir pienācīgi publiskas un ka ir nodrošināta juridiskā noteiktība par kolektīvā pārvaldījuma organizāciju reprezentativitāti un darbu kategorizēšanu, dalībvalstīm būtu jāveicina nozares ieinteresēto personu dialogs.

- (43) Pasākumi, kas šajā direktīvā paredzēti, lai atvieglotu kultūras mantojuma iestāžu kolekcijās pastāvīgi esošu komerciālajā aprītē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu kolektīvo tiesību licencēšanu, nedrīkstētu skart šādu darbu vai blakustiesību objektu izmantošanu saskaņā ar Savienības tiesību aktos paredzētiem izņēmumiem vai ierobežojumiem vai saskaņā ar citām licencēm ar paplašinātu tvērumu, ja šāda licencēšana nav balstīta uz to, ka aptvertie darbi vai blakustiesību objekti vairs nav pieejami komerciālajā aprītē. Minētie pasākumi nedrīkstētu skart arī valsts mehānismus, kas paredz komerciālajā aprītē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu izmantošanu, kuras pamatā ir licences starp kolektīvā pārvaldījuma organizācijām un lietotājiem, kas nav kultūras mantojuma iestādes.
- (44) Kolektīvās licencēšanas mehānismi ar paplašinātu tvērumu kolektīvā pārvaldījuma organizācijām dod iespēju tiesību subjektu vārdā piedāvāt licences kā kolektīvās licencēšanas struktūrām neatkarīgi no tā, vai tie šīm organizācijām ir to atļāvuši. Sistēmas, kuru pamatā ir mehānismi, piemēram, paplašināta kolektīvā licencēšana, juridiskās pilnvaras vai prezumpcija par pārstāvību, vairākās dalībvalstīs ir dziļi iedibinājusies prakse, kas varētu būt izplatīta dažādās jomās. Visām pusēm izdevīgam funkcionējošam autortiesību regulējumam ir vajadzīgs, lai būtu pieejami proporcionāli, juridiski darbu vai blakustiesību objektu licencēšanas mehānismi. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāvar paļauties uz tādiem risinājumiem, kas kolektīvā pārvaldījuma organizācijām ļauj piedāvāt licences, kuras attiecībā uz noteiktiem izmantošanas veidiem aptver potenciāli lielu skaitu darbu vai blakustiesību objektu, un ieņēmumus, kas iegūti no šādām licencēm, sadalīt tiesību subjektiem, saskaņā ar Direktīvu 2014/26/ES.

- (45) Ņemot vērā dažu izmantošanas veidu raksturu, līdz ar lielo iesaistīto darbu vai blakustiesību objektu skaitu, darījumu izmaksas, ko rada individuālo tiesību nokārtošana ar katru iesaistīto tiesību subjektu, ir pārāk augstas. Līdz ar to, kamēr nav efektīvu kolektīvās licencēšanas mehānismu, izredzes, ka attiecīgajās jomās notiks visi darījumi, kas ir vajadzīgi, lai šādus darbus vai blakustiesību objektus varētu izmantot, ir niecīgas. Minētajās jomās, kur kolektīvā licencēšana, kuras pamatā ir tiesību subjektu dota atļauja, nav pilnīgs risinājums, kas derētu visiem izmantojamajiem darbiem vai blakustiesību objektiem, ceļu uz vienošanos var pavērt paplašināta kolektīvā licencēšana, ko veic kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, un līdzīgi mehānismi. Konkrētos gadījumos nodrošinot pilnīgu juridisko noteiktību lietotājiem, šādi mehānismi papildina tiesību kolektīvo pārvaldījumu, kura pamatā ir individuālas tiesību subjektu atļaujas. Šie mehānismi turklāt dod iespēju tiesību subjektiem gūt labumu no to darbu likumīgas izmantošanas.

- (46) Tā kā iespēja piedāvāt elastīgas licencēšanas shēmas digitālajā laikmetā kļūst arvien svarīgāka un šādas shēmas tiek izmantotas arvien vairāk, dalībvalstīm būtu jāvar paredzēt licencēšanas mehānismus, kas ļauj kolektīvā pārvaldījuma organizācijām brīvprātīgi slēgt licences līgumus neatkarīgi no tā, vai visi tiesību subjekti ir attiecīgajām organizācijām to atļāvuši. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai uzturēt un ieviest šādus mehānismus saskaņā ar savām tradīcijām, praksi un situāciju, ievērojot šajā direktīvā paredzētos aizsardzības pasākumus un saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un Savienības starptautiskajām saistībām. Šādiem mehānismiem būtu jādarbojas tikai attiecīgās dalībvalsts teritorijā, ja vien Savienības tiesību aktos nav noteikts citādi. Dalībvalstīm būtu jāvar elastīgi izvēlēties, tieši kādam jābūt mehānismam, kas ļauj darbu vai blakustiesību objektu licences attiecināt uz tādu tiesību subjektu tiesībām, kas nav pilnvarojusi organizāciju, kura slēdz līgumu, ja vien šāds mehānisms atbilst Savienības tiesību aktiem, tostarp Direktīvā 2014/26/ES paredzētajiem noteikumiem par tiesību kolektīvo pārvaldību. Jo īpaši šādiem mehānismiem būtu arī jānodrošina, ka tiesību subjektiem, kuri nav līgumu slēdzošās organizācijas biedri, piemēro Direktīvas 2014/26/ES 7. pantu. Pie šādiem mehānismiem varētu piederēt paplašināta kolektīva licencēšana, juridiskas pilnvaras un prezumpcija par pārstāvību. Šīs direktīvas noteikumiem par kolektīvo licencēšanu nevajadzētu skart dalībvalstu jau esošo spēju piemērot obligāto tiesību kolektīvo pārvaldību vai citus kolektīvās licencēšanas mehānismus ar paplašinātu tvērumu, piemēram, tādu, kas paredzēts Padomes Direktīvas 93/83/EEK¹ 3. pantā.

¹ Padomes Direktīva 93/83/EEK (1993. gada 27. septembris) par dažu noteikumu saskaņošanu attiecībā uz autortiesībām un blakustiesībām, kas piemērojamas satelītu apraidei un kabeļu retranslācijai (OV L 248, 6.10.1993., 15. lpp.).

- (47) Ir svarīgi, lai kolektīvās licencēšanas mehānismi ar paplašinātu tvērumu tiktu piemēroti tikai skaidri noteiktās izmantošanas jomās, kur saņemt atsevišķu tiesību subjektu atļaujas parasti ir tik grūti un nepraktiski, ka izredzes, ka patiešām notiks nepieciešamais licencēšanas darījums, proti, tāds, kurš saistīts ar licenci, kas aptver attiecīgos tiesību subjektus, izmantošanas dabas vai attiecīgo darbu vai blakustiesību objektu veida dēļ ir niecīgas. Šādu mehānismu pamatā vajadzētu būt objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem attiecībā uz attieksmi pret tiesību subjektiem, arī tādiem tiesību subjektiem, kuri nav kolektīvās pārvaldības organizācijas biedri. Jo īpaši tas, ka skartie tiesību subjekti nav licenci lūdzošā lietotāja dalībvalsts valstspiederīgie vai iedzīvotāji vai neveic tajā uzņēmējdarbību, pats par sevi vien nedrīkstētu būt iemesls tiesību nokārtošanu uzskatīt par tik grūtu un nepraktisku, ka ir pamatoti izmantot šādus mehānismus. Ir tikpat svarīgi, lai licencētā izmantošana negatīvi neietekmētu attiecīgo tiesību ekonomisko vērtību un neliegtu tiesību subjektiem būtisku komerciālo labumu.

- (48) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ir ieviesti pienācīgi aizsardzības pasākumi, kas sargā tādu tiesību subjektu leģitīmās intereses, kuri nav pilnvarojuši organizāciju, kas piedāvā licenci, un ka minētie aizsardzības pasākumi tiek piemēroti nediskriminējoši. Konkrētāk, lai pamatotu mehānismu paplašināto tvērumu, šādai organizācijai, balstoties uz tiesību subjektu pilnvarojumu, vajadzētu būt pietiekami reprezentatīvai attiecībā uz darbu vai blakustiesību objektu veidiem un ar licenci piešķirtajām tiesībām. Dalībvalstīm būtu jānosaka prasības, kādas minētajām organizācijām jāievēro, lai tās varētu uzskatīt par pietiekami reprezentatīvām, ņemot vērā organizācijas pārvaldīto tiesību kategoriju, organizācijas spēju tiesības pārvaldīt efektīvi, radošo industriju, kurā tā darbojas, un to, vai organizācija aptver ievērojamu skaitu attiecīgā darbu vai blakustiesību objektu veida tiesību subjektu, kuri tās pilnvarojuši, atļaujot licencēt attiecīgo izmantošanas veidu, un saskaņā ar Direktīvu 2014/26/ES. Lai panāktu juridisko noteiktību un nodrošinātu palāvību uz mehānismiem, būtu jāatļauj dalībvalstīm lemt par to, kam ir juridiskā atbildība par izmantošanu, ko atļauj licences līgums. Pret visiem tiesību subjektiem, kuru darbi tiek izmantoti uz licences pamata, būtu jāgarantē vienlīdzīga attieksme, jo īpaši arī attiecībā uz piekļuvi informācijai par licencēšanu un atlīdzības sadalījumu. Publicitātes pasākumiem būtu jādarbojas visā licences darbības laikā un nevajadzētu uzlikt nesamērīgu administratīvo slogu lietotājiem, kolektīvā pārvaldījuma organizācijām vai tiesību subjektiem un bez vajadzības informēt katru tiesību subjektu atsevišķi.

Lai tiesību subjekti varētu viegli atgūt kontroli pār saviem darbiem un liegt izmantot savus darbus pretēji to interesēm, ir būtiski, lai tiesību subjektiem būtu dota reāla iespēja izslēgt šādu mehānismu piemērošanu to darbiem vai blakustiesību objektiem attiecībā uz visiem darbu vai blakustiesību objektu izmantošanas veidiem vai konkrētiem izmantošanas veidiem un darbiem vai blakustiesību objektiem, arī pirms licences līguma noslēgšanas un licences darbības laikā. Šādos gadījumos jebkāda notiekošā izmantošana būtu jāizbeidz saprātīgā termiņā. Šādai tiesību subjektu izdarītai izslēgšanai nebūtu jāskar to prasījumi saņemt atlīdzību par darbu vai blakustiesību objektu faktisko izmantošanu saskaņā ar licenci. Dalībvalstīm vajadzētu būt arī iespējai izlemt, vai ir lietderīgi pieņemt papildu pasākumus tiesību subjektu aizsardzībai. Šādi papildu pasākumi varētu ietvert, piemēram, informācijas apmaiņas starp kolektīvā pārvaldījuma organizācijām un citām ieinteresētajām pusēm Savienībā veicināšanu, lai palielinātu informētību par šādiem mehānismiem un tiesību subjektu iespēju izslēgt savus darbus vai blakustiesību objektus no minētajiem mehānismiem.

- (49) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka kolektīvās licencēšanas mehānismu ar paplašinātu tvērumu rezultātā piešķirtas licences nolūks un tvērums, kā arī iespējamie izmantošanas veidi vienmēr ir precīzi un skaidri noteikti tiesību aktos vai, ja pamatā esošie tiesību akti ir vispārējs regulējums, licencēšanas praksē, ko izmanto šāda vispārēja regulējuma rezultātā, vai piešķirtajās licencēs. Turklāt iespēja pārvaldīt licenci saskaņā ar šādiem mehānismiem būtu jādod tikai kolektīvās pārvaldības organizācijām, kam piemērojami valsts tiesību akti, ar kuriem ieviesta Direktīva 2014/26/ES.

- (50) Tā kā kolektīvās licencēšanas ar paplašinātu tvērumu mehānismu tradīcijas un pieredze dalībvalstīs atšķiras un tiesību subjektiem tā ir piemērojama neatkarīgi no to valstspiederības vai dzīvesvietas dalībvalsts, ir svarīgi Savienības līmenī nodrošināt pārredzamību un dialogu par šādu mehānismu praktisko darbību, arī attiecībā uz to, cik labi darbojas tiesību subjektu aizsardzības mehānismi, cik šādi mehānismi ir lietojami, kāda ir to ietekme uz tiesību subjektiem, kuri nav kolektīvās pārvaldības organizācijas biedri, vai uz tiesību subjektiem, kas ir citas dalībvalsts valstspiederīgie vai iedzīvotāji, un kāda ir ietekme uz pakalpojumu sniegšanu pāri robežām, tostarp — vai varētu būt nepieciešams pieņemt noteikumus, kas ļautu šādiem mehānismiem iekšējā tirgū darboties pāri robežām. Lai nodrošinātu pārredzamību, Komisijai būtu regulāri jāpublicē informācija par šādu mehānismu izmantošanu saskaņā ar šo direktīvu. Tāpēc dalībvalstīm, kas ir ieviesušas šādus mehānismus, būtu jāinformē Komisija par attiecīgajiem valsts noteikumiem un to praktisko piemērošanu, tostarp uz vispārējo noteikumu pamata ieviestās licencēšanas tvērumu un veidiem, licencēšanas mērogu un iesaistītajām kolektīvā pārvaldījuma organizācijām. Šāda informācija ar dalībvalstīm būtu jāapspiež kontaktkomitejā, kas izveidota atbilstīgi Direktīvas 2001/29/EK 12. panta 3. punktam. Komisijai būtu jāpublicē ziņojums par šādu mehānismu izmantošanu Savienībā un to ietekmi uz licencēšanu un tiesību subjektiem, kultūras satura izplatīšanu un pakalpojumu sniegšanu pāri robežām autortiesību un blakustiesību kolektīvās pārvaldības jomā, kā arī par ietekmi uz konkurenci.

- (51) Izšķirīga nozīme Eiropas audiovizuālo darbu izplatīšanā Savienības teritorijā var būt pieprasījumvideo pakalpojumiem. Tomēr šādu darbu, it īpaši Eiropas darbu, pieejamība pieprasījumvideo pakalpojumos joprojām ir ierobežota. Līgumus par šādu darbu izmantošanu tiešsaistē var būt grūti noslēgt sakarā ar problēmām, kas saistītas ar tiesību licencēšanu. Šādas problēmas varētu, piemēram, parādīties, ja konkrētai teritorijai noteiktais tiesību subjekts nav ekonomiski pietiekami motivēts izmantot darbu tiešsaistē un tam nav licences vai tas liedz tiešsaistes tiesības, kā rezultātā audiovizuālie darbi var nebūt pieejami pieprasījumvideo pakalpojumos. Citkārt problēmas varētu būt saistītas ar izmantošanas izdevībām.

- (52) Lai tiesības uz audiovizuāliem darbiem būtu vieglāk licencēt pieprasījumuvideo pakalpojumos, būtu jāprasa dalībvalstīm nodrošināt sarunu mehānismu, kas pusēm, kuras vēlas slēgt līgumu, dotu iespēju paļauties uz neitrālas struktūras vai viena vai vairāku mediatoru palīdzību. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāatļauj vai nu izveidot jaunu struktūru, vai paļauties uz jau pastāvošu struktūru, kas atbilst šajā direktīvā paredzētajiem nosacījumiem. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai norīkot vienu vai vairākas kompetentās iestādes vai mediatorus. Šai struktūrai vai mediatoriem būtu ar pusēm jātiekas un jāpalīdz risināt sarunas, sniedzot profesionālas, neitrālas un ārējas konsultācijas. Kad sarunās ir iesaistītas puses no dažādām dalībvalstīm un ja minētās puses izlemj paļauties uz sarunu mehānismu, minētajām pusēm būtu iepriekš jāvienojas, kura būs kompetentā dalībvalsts. Minētā struktūra vai mediatori varētu tikties ar pusēm, lai atvieglotu sarunu sākšanu vai — sarunu gaitā — lai atvieglotu līguma noslēgšanu. Līdzdalībai minētajā sarunu mehānismā un turpmākai līgumu noslēgšanai vajadzētu būt brīvprātīgai un nevajadzētu ietekmēt pušu līgumslēgšanas brīvību. Dalībvalstīm būtu jāvar lemt par sarunu mehānisma darbības specifiku, arī par to, kurā laikā un cik ilgi sarunvedībā palīdzēt un kā segt attiecīgās izmaksas. Lai tiktu garantēta sarunu mehānisma efektivitāte, dalībvalstīm būtu jāgādā, lai administratīvais un finansiālais slogs joprojām būtu samērīgs. Dalībvalstīm būtu jāsekmē pārstāvības organizāciju dialogs, taču tam nevajadzētu būt to pienākumam.

- (53) Darba aizsardzības termiņa apritēšana nozīmē, ka darbs kļūst vispārpieejams un beidzas tiesības, ko Savienības autortiesību akti piešķirusi saistībā ar minēto darbu. Vizuālajā mākslā precīzu vispārpieejamu darbu reprodukciju aprite palīdz uzlabot kultūras pieejamību un popularizēšanu, kā arī piekļuvi kultūras mantojumam. Digitālajā vidē šādu reprodukciju aizsardzība ar autortiesībām vai blakustiesībām nesaskan ar darbu autortiesību aizsardzības izbeigšanos. Turklāt tas, ka valstu autortiesību likumi, kas reglamentē šādu reprodukciju aizsardzību, atšķiras, rada juridisko nenoteiktību, un šīs atšķirības ietekmē vispārpieejamu vizuālās mākslas darbu izplatīšanu pāri robežām. Tāpēc noteiktas vispārpieejamu vizuālās mākslas darbu reprodukcijas nebūtu jāaizsargā ar autortiesībām vai blakustiesībām. Visam minētajam nevajadzētu liegt kultūras mantojuma iestādēm pārdot reprodukcijas, piemēram, pastkartes.

- (54) Lai nodrošinātu kvalitatīvu žurnālistiku un pilsoņu piekļuvi informācijai, ir nepieciešama brīva un plurālistiska prese. Tā sniedz fundamentālu ieguldījumu sabiedriskās diskusijās un demokrātiskas sabiedrības pareizā funkcionēšanā. Sakarā ar preses izdevumu plašo pieejamību tiešsaistē ir radušies jauni tiešsaistes pakalpojumi, piemēram, ziņu apkopotāji un mediju monitoringa pakalpojumi, kam būtiska uzņēmējdarbības modeļa daļa un ienākumu avots ir preses izdevumu atkalizmantošana. Preses izdevumu izdevēji saskaras ar problēmām, kā licencēt savu izdevumu tiešsaistes izmantošanu šāda veida pakalpojumu sniedzējiem, līdz ar to izdevējiem ir grūtāk atgūt savus ieguldījumus. Preses izdevumu izdevējus neatzīstot par tiesību subjektiem, preses izdevumu tiesību licencēšana un piemērošana attiecībā uz informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēju veiktu izmantošanu tiešsaistē digitālajā vidē bieži vien ir sarežģīta un neefektīva.

(55) Lai būtu nodrošināta izdevējnozares ilgtspējība un tādējādi sekmēta uzticamas informācijas pieejamība, vajag atzīt un joprojām atbalstīt izdevēju organizatorisko un finansiālo ieguldījumu preses izdevumu radīšanā. Tāpēc attiecībā uz preses izdevumu izmantošanu tiešsaistē, ko veic informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēji, Savienības līmenī vajag nodrošināt saskaņotu juridisko aizsardzību, tādējādi neskarot spēkā esošos Savienības tiesību aktu noteikumus par autortiesībām, kas piemērojami privātai vai nekomerciālai preses izdevumu izmantošanai, ko veic atsevišķi lietotāji, arī tad, ja šādi lietotāji preses izdevumu saturu kopīgo tiešsaistē. Šāda aizsardzība būtu faktiski jāgarantē, Savienības tiesību aktos ieviešot blakustiesības, kas attiecas uz to, kā izdevēju, kas veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī, preses izdevumus reproducē un dara pieejamus sabiedrībai, attiecībā uz izmantošanu tiešsaistē, ko veic informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēji Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/1535¹ izpratnē. Šajā direktīvā paredzētajai preses izdevumu juridiskajai aizsardzībai būtu jādarbojas tādu izdevēju labā, kas veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī un kam juridiskā adrese, centrālā administrācija vai galvenā uzņēmējdarbības vieta ir Savienībā.

Preses izdevumu izdevēja jēdzienā būtu jāietver pakalpojumu sniedzēji, piemēram, ziņu izdevēji vai ziņu aģentūras, ja tās izdod preses izdevumus šīs direktīvas izpratnē.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/1535 (2015. gada 9. septembris), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā (OV L 241, 17.9.2015., 1. lpp.).

- (56) Šajā direktīvā ir nepieciešams definēt preses izdevuma jēdzienu, ar to aptverot tikai žurnālistiskus izdevumus, kurus jebkādā datnesī, arī drukātā formā, publicē tādas saimnieciskās darbības kontekstā, kas saskaņā ar Savienības tiesību aktiem ir pakalpojumu sniegšana. Preses izdevumi, kuri būtu jāaptver, ietver, piemēram, dienas laikrakstus, vispārīgām vai speciālām interesēm veltītus nedēļas vai mēneša žurnālus, tostarp uz abonementu balstītus žurnālus, un ziņu vietnes. Preses izdevumos parasti ietilpst literāri darbi, taču aizvien biežāk arī citi darbu un blakustiesību objektu veidi, jo īpaši fotogrāfijas un videomateriāli. Preses izdevumiem ar šo direktīvu piešķirtā aizsardzība nebūtu jāattiecinā uz tādiem zinātniskā vai akadēmiskā nolūkā publicētiem periodiskiem izdevumiem kā zinātniski žurnāli. Tāpat minētā aizsardzība nebūtu jāpiemēro tādām tīmekļa vietnēm, piemēram, blogiem, kas sniedz informāciju tādas darbības ietvaros, kura netiek veikta ar pakalpojumu sniedzēja, piemēram, ziņu izdevēja, iniciatīvu, uz tā redakcionālo atbildību un tā kontrolē.

- (57) Kas attiecas uz informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēju veiktu izmantošanu tiešsaistē, preses izdevumu izdevējiem ar šo direktīvu piešķirto tiesību tvērumam vajadzētu būt tādām pašām, kādas ir Direktīvā 2001/29/EK paredzētajām reproducēšanas un publiskošanas tiesībām. Preses izdevumu izdevējiem piešķirtajām tiesībām nebūtu jāattiecas uz hipersaišu ievietošanu. Tām nebūtu jāattiecas arī vienīgi uz faktiem, par ko ziņots preses izdevumos. Uz preses izdevumu izdevējiem ar šo direktīvu piešķirtajām tiesībām būtu arī jāattiecinā tādās pašas izņēmumu un ierobežojumu normas kā uz Direktīvā 2001/29/EK paredzētajām tiesībām, ieskaitot minētās direktīvas 5. panta 3. punkta d) apakšpunktā paredzēto izņēmumu attiecībā uz citēšanu kritikas vai apskata nolūkā.
- (58) Informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēju veikta preses izdevumu izmantošana var būt vesela izdevuma vai raksta izmantošana, kā arī preses izdevumu daļu izmantošana. Arī šāda preses izdevumu daļu izmantošana ir kļuvusi ekonomiski būtiska. Tomēr ir maz ticams, ka preses izdevumos lietotu atsevišķu vārdu vai ļoti īsu preses izdevumu fragmentu izmantošana, ko veic informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēji, apdraudētu preses izdevumu izdevēju ieguldījumus satura radīšanā. Tāpēc ir lietderīgi paredzēt, ka preses izdevumos lietotu atsevišķu vārdu vai ļoti īsu preses izdevumu fragmentu izmantošana nav šajā direktīvā paredzēto tiesību tvērumā. Ņemot vērā preses izdevumu masveida apkopošanu un izmantošanu, ko veic informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēji, ir svarīgi ļoti īsu fragmentu izslēgšanu interpretēt tā, ka netiek skarta šajā direktīvā paredzēto tiesību efektivitāte.

- (59) Ar šo direktīvu preses izdevumu izdevējiem piešķirtā aizsardzība nedrīkstētu skart tajā ietvertās autoru un citu tiesību subjektu tiesības uz darbiem un blakustiesību objektiem, arī uz to, kādā apmērā autori un citi tiesību subjekti savus darbus vai blakustiesību objektus var izmantot neatkarīgi no preses izdevuma, kurā tie iestrādāti. Tāpēc preses izdevumu izdevējiem nevajadzētu spēt ar šo direktīvu sev piešķirto aizsardzību izmantot pret autoriem un citiem tiesību subjektiem vai pret citiem pilnvarotiem to pašu darbu vai blakustiesību objektu lietotājiem. Minētajam nevajadzētu skart līgumiskas vienošanās, kas noslēgtas starp preses izdevumu izdevējiem, no vienas puses, un autoriem un citiem tiesību subjektiem, no otras puses. Preses izdevumā iekļautu darbu autoriem vajadzētu būt tiesīgiem saņemt atbilstīgu daļu no ieņēmumiem, kurus preses izdevēji saņem par preses izdevumu izmantošanu, ko veic informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēji. Minētajam nevajadzētu skart valstu tiesību aktus par īpašumtiesībām vai tiesību izmantošanu darba līgumu kontekstā, ja vien šādi tiesību akti atbilst Savienības tiesību aktiem.

- (60) Izdevēji, ieskaitot preses izdevumu, grāmatu vai zinātnisku publikāciju un mūzikas izdevumu izdevējus, bieži vien darbojas, balstoties uz autortiesību nodošanu ar līgumiskas vienošanās vai tiesību normu starpniecību. Šajā kontekstā izdevēji, lai varētu izmantot savos izdevumos iekļautos darbus, izdara ieguldījumu un dažos gadījumos, ja darbi tiek lietoti ar tādiem izņēmumiem un ierobežojumiem, kādi attiecas, piemēram, uz privātu kopēšanu un reprografēšanu, ieskaitot attiecīgās dalībvalstīs pastāvošās reprografēšanas valsts shēmas un publiskā patapinājuma shēmas, var negūt ieņēmumus. Vairākās dalībvalstīs kompensāciju par izmantošanu, uz kuru attiecas šādi izņēmumi vai ierobežojumi, dala autori un izdevēji. Lai šī situācija būtu ņemta vērā un lai visām iesaistītajām pusēm būtu nodrošināta lielāka juridiskā noteiktība, šī direktīva dalībvalstīm, kurās jau pastāv shēmas, kā starp autoriem un izdevējiem sadalīt kompensāciju, ļauj tās paturēt. Minētais ir sevišķi svarīgi dalībvalstīm, kurām šādi kompensāciju sadales mehānismi bija jau pirms 2015. gada 12. novembra, lai gan citās dalībvalstīs kompensācija netiek dalīta un saskaņā ar valsts kultūras politiku pienākas tikai autoriem. Šī direktīva nediskriminējoši būtu jāpiemēro visām dalībvalstīm, tomēr tai būtu jārespektē šīs jomas tradīcijas un nebūtu jāuzliek pienākums ieviest šādas kompensācijas sadales shēmas dalībvalstīm, kurās tādu pašlaik nav. Tai nevajadzētu skart dalībvalstu līdzšinējo vai turpmāko kārtību, kā tiek piešķirta atlīdzība publiskā patapinājuma kontekstā.

Tāpat tai nevajadzētu skart valsts kārtību, kas attiecas uz tiesību pārvaldību un atlīdzības tiesībām, ja vien tā atbilst Savienības tiesību aktiem. Visām dalībvalstīm vajadzētu būt atļautam, bet tam nevajadzētu būt to pienākumam paredzēt, ka, ja autori savas tiesības nodevuši vai licencējuši izdevējam vai ar saviem darbiem kādā citā veidā sniedz devumu izdevumā un ja ir ieviestas sistēmas, kā kompensēt tiem kāda izņēmuma vai ierobežojuma radīto kaitējumu, tostarp ar tādu kolektīvā pārvaldījuma organizāciju starpniecību, kas pārstāv gan autorus, gan izdevējus, izdevējiem ir tiesības pieprasīt daļu no šādas kompensācijas. Dalībvalstīm būtu jā saglabā iespēja noteikt, kā izdevējiem jā pamato savi kompensācijas vai atlīdzības prasījumi, un paredzēt nosacījumus par šādas kompensācijas vai atlīdzības sadali starp autoriem un izdevējiem saskaņā ar savām valsts sistēmām.

- (61) Pēdējos gados tiešsaistes satura tirgus funkcionēšana kļuvusi sarežģītāka. Par galvenajiem tiešsaistes satura piekļuves avotiem ir kļuvuši tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumi, kas paver piekļuvi liela daudzuma ar autortiesībām aizsargāta saturu, kuru augšupielādējuši to lietotāji. Tiešsaistes pakalpojumi ir līdzekļi, kas nodrošina plašāku piekļuvi kultūras un radošajiem darbiem un piedāvā lielas iespējas kultūras un radošajām nozarēm jaunu uzņēmējdarbības modeļu attīstīšanā. Tomēr, lai gan tie pieļauj daudzveidību un atvieglo piekļuvi saturam, tie rada arī problēmas, ja ar autortiesībām aizsargāts saturs tiek augšupielādēts bez tiesību subjektu iepriekšējas atļaujas. Pastāv juridiskā nenoteiktība, vai šādu pakalpojumu sniedzēji iesaistās ar autortiesībām saistītās darbībās un vai tiem vajadzīgs saņemt tiesību subjektu atļauju par saturu, ko augšupielādējuši to lietotāji, kuriem nav attiecīgo tiesību uz augšupielādēto saturu, neskarot Savienības tiesību aktos paredzēto izņēmumu un ierobežojumu piemērošanu. Minētā nenoteiktība ietekmē tiesību subjektu spējas noteikt, vai un ar kādiem nosacījumiem viņu darbi un blakustiesību objekti tiek izmantoti, kā arī viņu spējas par šādu izmantošanu saņemt atbilstīgu atlīdzību. Tāpēc ir svarīgi strādāt pie tā, lai tiesību subjektiem un tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem izveidotos licencēšanas tirgus. Minētajiem licences līgumiem vajadzētu būt taisnīgiem un būtu jāsaģlabā samērīgs līdzsvars starp abām pusēm. Tiesību subjektiem būtu jāsaņem pienācīga atlīdzība par viņu darbu vai blakustiesību objektu izmantošanu. Tomēr, tā kā minētajiem noteikumiem nevajadzētu skart līgumslēgšanas brīvību, tiesību subjektiem nebūtu jāuzliek pienākums dot atļauju vai slēgt licences līgumus.

- (62) Daži informācijas sabiedrības pakalpojumi ir izstrādāti tā, ka parastajā izmantojumā dod sabiedrībai piekļuvi ar autortiesībām aizsargātam saturam vai blakustiesību objektiem, ko augšupielādējuši to lietotāji. Šajā direktīvā noteiktajai tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēja definīcijai būtu jāattiecas tikai uz tiešsaistes pakalpojumiem, kam ir būtiska loma tiešsaistes satura tirgū un kas par vienu un to pašu auditoriju konkurē ar citiem tiešsaistes satura pakalpojumiem, piemēram, audiostraumēšanas un videostraumēšanas pakalpojumiem. Pakalpojumi, uz ko attiecas šī direktīva, ir pakalpojumi, kuru galvenais vai viens no galvenajiem nolūkiem ir glabāt un ļaut lietotājiem augšupielādēt un kopīgot lielu daudzumu ar autortiesībām aizsargāta satura, lai no šā satura tieši vai netieši gūtu peļņu, to organizējot vai popularizējot lielākas auditorijas piesaistes nolūkā, tostarp to kategorizējot un izmantojot tajā mērķorientētu reklāmu. Šādiem pakalpojumiem nebūtu jāietver pakalpojumi, kuru galvenais nolūks nav ļaut lietotājiem augšupielādēt un kopīgot lielu daudzumu ar autortiesībām aizsargāta satura, lai no minētās darbības gūtu peļņu. Šādi pakalpojumi ietver, piemēram, elektronisko sakaru pakalpojumus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/1972¹, kā arī starpuzņēmumu mākoņpakalpojumu sniedzējus un tādu mākoņpakalpojumu sniedzējus, kas ļauj lietotājiem augšupielādēt saturu savām vajadzībām, piemēram, kiberglabātavas, vai tiešsaistes tirdzniecības vietas, kuru galvenā darbība ir tiešsaistes mazumtirdzniecība, bet ne piekļuves nodrošināšana ar autortiesībām aizsargātam saturam.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1972 (2018. gada 11. decembris) par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi (OV L 321, 17.12.2018., 36. lpp.).

No tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēja definīcijas būtu jāizslēdz arī tādi pakalpojumu sniedzēji kā atvērtā pirmkoda programmatūras izstrādes un kopīgošanas platformas, bezpeļņas zinātniskie vai izglītības materiālu repozitoriji, kā arī bezpeļņas tiešsaistes enciklopēdijas. Visbeidzot, lai būtu nodrošināts augsts autortiesību aizsardzības līmenis, šajā direktīvā paredzētajam atbildības izņēmuma mehānismam nebūtu jāattiecas uz pakalpojumu sniedzējiem, kuru galvenais nolūks ir nodarboties ar autortiesību pirātismu vai to veicināt.

- (63) Tas, vai tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs glabā lielu daudzumu ar autortiesībām aizsargāta satura vai dod tam piekļuvi, būtu jānovērtē katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā tādu elementu kombināciju kā pakalpojuma auditorija un pakalpojuma lietotāju augšupielādētā ar autortiesībām aizsargātā satura datņu skaits.

- (64) Ir lietderīgi šajā direktīvā precizēt, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji, dodot sabiedrībai piekļuvi ar autortiesībām aizsargātiem darbiem vai blakustiesību objektiem, ko augšupielādējuši to lietotāji, veic publiskošanu vai dara tos pieejamus sabiedrībai. Līdz ar to tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem būtu jāsaņem attiecīgo tiesību subjektu atļauja, tostarp ar licences līgumu. Tas neskar nedz citviet Savienības tiesību aktos paredzēto publiskošanas vai publiskas pieejamības došanas jēdzienu, nedz Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. un 2. punkta iespējamo piemērošanu citiem pakalpojumu sniedzējiem, kas izmanto ar autortiesībām aizsargātu saturu.
- (65) Ja tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji ir atbildīgi par publiskošanu vai publiskas pieejamības došanu saskaņā ar nosacījumiem, kas noteikti šajā direktīvā, Direktīvas 2000/31/EK 14. panta 1. punkts nebūtu jāpiemēro atbildībai, kas izriet no šīs direktīvas noteikumiem par aizsargāta satura izmantošanu, ko veic tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji. Minētajam nebūtu jāskar Direktīvas 2000/31/EK 14. panta 1. punkta piemērošana šādiem pakalpojumu sniedzējiem nolūkos, kas nav šīs direktīvas darbības jomā.

- (66) Ņemot vērā to, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji nodrošina piekļuvi saturam, ko nav augšupielādējuši pakalpojumu sniedzēji, bet lietotāji, ir lietderīgi šīs direktīvas vajadzībām paredzēt īpašu atbildības mehānismu gadījumos, kad nav tikusi piešķirta atļauja. Minētajam nevajadzētu skart valstu tiesību aktos paredzētos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas nav atbildība par autortiesību pārkāpumiem, un valstu tiesu vai pārvaldes iestāžu spēju izdot Savienības tiesību aktiem atbilstīgus rīkojumu. Jo sevišķi īpašajam režīmam, kas piemērojams jauniem tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, kuru gada apgrozījums ir mazāks nekā EUR 10 miljoni, no kuriem mēneša vidējais unikālo apmeklētāju skaits Savienībā nepārsniedz 5 miljonus, nevajadzētu ietekmēt valstu Savienības un valsts tiesību aktos paredzēto tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamību. Ja pakalpojumu sniedzējiem nav piešķirta atļauja, tiem vajadzētu darīt visu iespējamo, ievērojot ar profesionālo rūpību saistītus augstus nozares standartus, lai nepieļautu, ka viņu pakalpojumos ir pieejami neatļauti darbi un blakustiesību objekti, ko identificējuši attiecīgie tiesību subjekti. Šajā nolūkā tiesību subjektiem būtu jānodrošina pakalpojumu sniedzējiem būtiskā un vajadzīgā informācija, cita starpā ņemot vērā tiesību subjektu lielums un to darbu un blakustiesību objektu veids. Pasākumu, ko veic tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji sadarbībā ar tiesību subjektiem, rezultātā nedrīkstētu tikt liegta pieeja saturam, kas nepārkāpj autortiesības, tostarp darbiem vai blakustiesību objektiem, uz kuru izmantošanu attiecas licences līgums, vai autortiesību vai blakustiesību izņēmums vai ierobežojums. Tāpēc pasākumiem, ko veic šādi pakalpojumu sniedzēji, nevajadzētu ietekmēt lietotājus, kuri izmanto tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumus, lai šādos pakalpojumos likumīgi augšupielādētu informāciju un piekļūtu tai.

Turklāt šajā regulā noteikto pienākumu dēļ dalībvalstīm nevajadzētu noteikt vispārīgu pārraudzības pienākumu. Novērtējot, vai tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs ir darījis visu iespējamo, ievērojot ar profesionālo rūpību saistītus augstus nozares standartus, jāņem vērā, vai pakalpojumu sniedzējs ir veicis visus pasākumus, kurus būtu veicis rūpīgs saimnieciskās darbības subjekts, lai panāktu, ka viņa tīmekļa vietnē netiek pieļauta neatļautu darbu vai blakustiesību objektu pieejamība, ņemot vērā nozares paraugpraksi un veikto pasākumu iedarbīgumu, izvērtējot visus būtiskos faktorus un norises, kā arī proporcionalitātes principu. Veicot minēto novērtējumu, būtu jāņem vērā vairāki elementi, piemēram, pakalpojuma apjoms, tehnikas līmeņa attīstība, tostarp iespējama nākotnes attīstība, attiecībā uz esošajiem līdzekļiem, ar ko var liegt dažāda veida satura pieejamību, un izmaksas, kas pakalpojumiem rodas saistībā ar šādiem līdzekļiem. Atkarībā no satura veida, neatļauta ar autortiesībām aizsargāta satura pieejamības nepieļaušanai varētu būt piemēroti un samērīgi dažādi līdzekļi, tāpēc nevar izslēgt, ka dažos gadījumos neatļauta satura pieejamību liegt var būt iespējams tikai pēc tiesību subjekta paziņojuma. Jebkuriem pakalpojumu sniedzēja veiktajiem pasākumiem vajadzētu būt iedarbīgiem vēlamā mērķa sasniegšanai, bet nevajadzētu pārsniegt to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu mērķi, respektīvi, nepieļaut un pārtraukt neatļautu darbu un blakustiesību objektu pieejamību.

Ja neatļauti darbi un blakustiesību objekti kļūst pieejami, neraugoties uz to, ka sadarbībā ar tiesību subjektiem atbilstīgi šīs direktīvas prasībām ir darīts viss iespējamais, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem vajadzētu būt atbildīgiem saistībā ar konkrētajiem darbiem un blakustiesību objektiem par kuriem viņi no tiesību subjektiem ir saņēmuši būtisko un vajadzīgo informāciju, izņemot, ja vien minētie pakalpojumu sniedzēji spēj pierādīt, ka ir darījuši visu iespējamo, ievērojot ar profesionālo rūpību saistītus augstus nozares standartus.

Turklāt neatkarīgi no tā, vai ir darīts viss iespējamais un vai tiesību subjekti ir iepriekš darījuši pieejamu būtisko un vajadzīgo informāciju, ja tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumos ir kļuvuši pieejami konkrēti neatļauti darbi vai blakustiesību objekti, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem vajadzētu būt atbildīgiem par darbu vai blakustiesību objektu neatļautu publiskošanu, ja pēc pietiekami pamatota paziņojuma saņemšanas tas operatīvi nerīkojas, lai savās tīmekļa vietnēs atspējotu piekļuvi darbiem vai blakustiesību objektiem, par kuriem ir paziņots, vai izņemtu šos darbus vai blakustiesību objektus no savām tīmekļa vietnēm. Turklāt šādiem tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem vajadzētu būt atbildīgiem arī tad, ja tie nepierāda, ka ir darījuši visu iespējamo, lai nepieļautu konkrētu neatļautu darbu turpmāku augšupielādēšanu, balstoties uz būtisku un vajadzīgu informāciju, ko šim nolūkam ir snieguši tiesību subjekti.

Ja tiesību subjekti nesniedz tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem būtisko un vajadzīgo informāciju par saviem konkrētajiem darbiem vai blakustiesību objektiem, vai ja tiesību subjekti nav paziņojuši par piekļuves atspējošanu konkrētiem neatļautiem darbiem vai blakustiesību objektiem vai par to izņemšanu, un tā rezultātā minētie pakalpojumu sniedzēji nevar darīt visu iespējamo, lai, ievērojot ar profesionālo rūpību saistītus augstus nozares standartus, savos pakalpojumos nepieļautu neatļauta satura pieejamību, šādiem pakalpojumu sniedzējiem nevajadzētu būt atbildīgiem par šādu neidentificēto darbu vai blakustiesību objektu neatļautu publiskošanu vai pieejamības sabiedrībai nodrošināšanu.

- (67) Līdzīgi Direktīvas 2014/26/ES 16. panta 2. punktam šī direktīva paredz īpašus noteikumus attiecībā uz jauniem tiešsaistes pakalpojumiem. Ar šajā direktīvā paredzētajiem noteikumiem ir paredzēts ņemt vērā īpašo gadījumu, kad jaunuzņēmumi strādā ar lietotāju augšupielādētu saturu, lai izstrādātu jaunus uzņēmējdarbības modeļus. Īpašajam režīmam, kas piemērojams jauniem pakalpojumu sniedzējiem ar mazu apgrozījumu un auditoriju, būtu jādod labums patiesi jauniem uzņēmumiem, tāpēc to būtu jābeidz piemērot trīs gadus pēc tam, kad to pakalpojumi pirmoreiz kļuva pieejami tiešsaistē Savienībā. Minēto režīmu nevajadzētu izkropļot normām, kuru mērķis ir pagarināt tā priekšrocību termiņu ilgāk par pirmajiem trim gadiem. Jo īpaši to nebūtu jāpiemēro jaunizveidotiem pakalpojumiem vai pakalpojumiem, ko sniedz ar jaunu nosaukumu, bet ar kuriem īsteno tāda jau esoša tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēja darbību, kurš nevar izmantot vai vairs nevar izmantot minētā režīma priekšrocības.

- (68) Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem pret tiesību subjektiem vajadzētu būt pārredzamiem saistībā ar sadarbībā īstenotajiem pasākumiem. Tā kā tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji varētu veikt dažādus pasākumus, viņiem pēc tiesību subjektu pieprasījuma būtu tiem jāsniedz pietiekama informācija par īstenoto pasākumu veidu un to īstenošanas metodi. Šādai informācijai vajadzētu būt diezgan konkrētai, lai tiesību subjektiem nodrošinātu pietiekamu pārredzamību, neskarot tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju komercnoslēpumus. Tomēr pakalpojumu sniedzējiem nevajadzētu prasīt sniegt tiesību subjektiem sīku un individuālu informāciju par katru identificēto darbu vai blakustiesību objektu. Minētajam nevajadzētu skart līgumiskas vienošanās, kurās varētu būt konkrētāki noteikumi par sniedzamo informāciju, pakalpojumu sniedzējiem un tiesību subjektiem par to vienojoties.

- (69) Ja tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji, tostarp ar licences līgumiem, saņem atļaujas pakalpojumā izmantot pakalpojuma lietotāju augšupielādētu saturu, minētajām atļaujām būtu jāaptver arī attiecīgās autortiesību reglamentētās darbības saistībā ar lietotāju veiktajām augšupielādēm pakalpojumu sniedzējiem piešķirtās atļaujas darbības jomas robežās, bet tikai tad, ja minētie lietotāji rīkojas nekomerciālos nolūkos, piemēram, kopīgo savu saturu bez nolūka gūt peļņu, vai ja no viņu augšupielādēm gūtie ienākumi saistībā ar lietotāju veikto autortiesību reglamentēto darbību, uz ko attiecas šādas atļaujas, nav būtiski. Ja tiesību subjekti ir nepārprotami atļāvuši lietotājiem tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumā augšupielādēt un darīt pieejamus darbus vai blakustiesību objektus, tad pakalpojuma sniedzēja veiktā publiskošanas darbība ir atļauta tiesību subjekta piešķirtās atļaujas darbības jomas robežās. Tomēr nevajadzētu būt prezumpcijai par labu tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, kas pieņem, ka to lietotāji ir ieguvuši visas attiecīgās tiesības.

- (70) Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju sadarbībā ar tiesību subjektiem veiktajiem pasākumiem nevajadzētu skart autortiesību izņēmumu un ierobežojumu piemērošanu, tostarp jo īpaši gadījumos, kad tie garantē lietotāju vārda brīvību. Būtu jāatļauj lietotājiem augšupielādēt un darīt pieejamu saturu, ko lietotāji radījuši tādiem konkrētiem nolūkiem kā citēšana, kritika, apskats, karikatūra, parodija vai stilizācija. Minētais ir īpaši svarīgi, lai rastu līdzsvaru starp Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (“Harta”) noteiktajām pamattiesībām, jo īpaši vārda brīvību un humanitāro zinātņu brīvību, un tiesībām uz īpašumu, tostarp intelektuālo īpašumu. Tāpēc minētie izņēmumi un ierobežojumi būtu jāparedz kā obligāti, lai garantētu, ka lietotāji visā Savienībā tiek vienādi aizsargāti. Ir svarīgi nodrošināt, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem ir iedarbīgs sūdzību un kompensāciju mehānisms nolūkā atbalstīt lietošanu šādiem konkrētiem nolūkiem.

Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem būtu arī jāievieš iedarbīgi un ātri sūdzību un kompensāciju mehānismi, kas sniedz lietotājiem iespēju sūdzēties par darbībām, kas veiktas saistībā ar viņu augšupielādēm, jo īpaši tad, ja saistībā ar augšupielādi, kurai ir atspējota piekļuve vai kura ir izņemta, viņi varētu izmantot autortiesību izņēmumu vai ierobežojumu. Visas sūdzības, kas iesniegtas, izmantojot šādus mehānismus, būtu jāizskata bez liekas kavēšanās, un to pārbaudi būtu jāveic cilvēkiem. Ja tiesību subjekti pieprasa pakalpojumu sniedzējiem veikt pasākumus pret lietotāju veiktām augšupielādēm, piemēram, atspējot piekļuvi augšupielādētam saturam vai šo saturu izņemt, šādiem tiesību subjektiem savi pieprasījumi būtu pienācīgi jāpamato. Turklāt šai sadarbībai nevajadzētu novest pie tā, ka tiek identificēti atsevišķi lietotāji vai tiek apstrādāti personas dati, izņemot saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/58/EK¹ un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu 2016/679². Dalībvalstīm būtu arī jānodrošina, ka lietotājiem strīdu izšķiršanas nolūkā ir pieejami ārpus tiesiskās aizsardzības mehānismi. Būtu jāļauj ar šādiem mehānismiem objektīvi izšķirt domstarpības. Lietotājiem vajadzētu būt pieejamai arī tiesai vai citai attiecīgai tiesu iestādei, kurā pieprasīt autortiesību un blakustiesību izņēmuma vai ierobežojuma izmantošanu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV L 201, 31.7.2002, 37. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

- (71) Iespējami drīz pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas Komisijai sadarbībā ar dalībvalstīm būtu jārīko dialogi starp ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu, ka tiek vienveidīgi piemērots tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju un tiesību subjektu sadarbības pienākums, un lai izstrādātu paraugpraksi attiecībā uz pienācīgiem nozares standartiem saistībā ar profesionālo rūpību. Šajā nolūkā Komisijai būtu jāapspriežas ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp lietotāju organizācijām un tehnoloģiju nodrošinātājiem, un jāņem vērā norises tirgū. Lietotāju organizācijām arī vajadzētu būt pieejamai informācijai par pasākumiem, ko tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji veikuši, lai pārvaldītu saturu tiešsaistē.
- (72) Kad autori un izpildītāji nolūkā gūt atlīdzību par savu darbu izmantošanu piešķir licenci vai nodod tiesības kādam citam, tostarp ar savu uzņēmumu starpniecību, viņu stāvoklis no līgumiskā viedokļa parasti ir vājāks, un minētajām fiziskajām personām ir vajadzīga šajā direktīvā paredzētā aizsardzība, lai tās spētu pilnībā gūt labumu no tiesībām, kas ir saskaņotas ar Savienības tiesību aktiem. Minētā vajadzība pēc aizsardzības nerodas, ja līgumpartneris ir galalietotājs un pats neizmanto darbu vai izpildījumu, kas varētu, piemēram, būt dažu darba līgumu slēgšanas gadījumā.

- (73) Autoru un izpildītāju atlīdzībai vajadzētu būt pienācīgai un samērīgai ar licencēto vai nodoto tiesību faktisko vai iespējamo ekonomisko vērtību, ņemot vērā autora vai izpildītāja kopējo devumu darbā vai blakustiesību objektā un visus pārējos lietas apstākļus, piemēram, tirgus praksi vai darba faktisko izmantošanu. Arī vienreizējs maksājums var būt samērīga atlīdzība, bet šādu praksi nevajadzētu uzskatīt par vispārēju principu. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai, ņemot vērā katras nozares specifiku, definēt konkrētus gadījumus, kad būtu jāizmanto vienreizēji maksājumi. Dalībvalstīm vajadzētu būt rīcības brīvībai piemērot pienācīgas un samērīgas atlīdzības principu ar dažādiem esošiem vai jaunieviestiem mehānismiem, kas varētu būt darba koplīguma slēgšanas sarunas vai citi mehānismi, ar noteikumu, ka šādi mehānismi atbilst piemērojamiem Savienības tiesību aktiem.
- (74) Autoriem un izpildītājiem ir vajadzīga informācija, lai novērtētu to savu tiesību ekonomisko vērtību, kuras ir saskaņotas atbilstīgi Savienības tiesību aktiem. Jo īpaši tā ir gadījumos, kur fiziskas personas par atlīdzību piešķir licenci vai nodod kādam citam tiesības izmantošanas nolūkā. Minētā vajadzība nerodas, ja izmantošana ir beigusies vai ja autors vai izpildītājs ir bez atlīdzības piešķīris licenci sabiedrībai kopumā.

- (75) Kad autori un izpildītāji piešķir licenci vai nodod tiesības kādam citam, viņu līgumiskais stāvoklis parasti ir vājāks, tāpēc viņiem vajag informāciju, ar kuras palīdzību novērtēt savu tiesību turpmāko ekonomisko vērtību salīdzinājumā ar atlīdzību, kas saņemta par licenci vai tiesību nodošanu, taču bieži vien viņi saskaras ar nepārredzamību. Tāpēc autoru un izpildītāju atlīdzību reglamentējošās sistēmas pārredzamības un līdzsvara labad ir svarīgi, lai autoru un izpildītāju līgumpartneri vai to tiesību pārņēmēji dalītos ar pietiekamu un precīzu informāciju. Minētajai informācijai vajadzētu būt atjauninātai, lai tiktu sniegti jaunākie dati, saistītai ar darbu vai izpildījuma izmantošanu un visaptverošai, respektīvi tādai, kas attiecas uz visiem ar lietu saistītajiem ieņēmumu avotiem, tostarp attiecīgā gadījumā preču tirdzniecības ieņēmumiem. Kamēr vien notiek izmantošana, autoru un izpildītāju līgumpartneriem būtu jāsniedz tiem pieejamā informācija par visiem izmantošanas veidiem un visiem attiecīgajiem ieņēmumiem pasaulē, tik bieži, cik attiecīgajā nozarē ir pieņemami, bet vismaz vienreiz gadā. Informāciju jāsniedz autoram vai izpildītājam saprotamā veidā, un tai jāļauj reāli novērtēt attiecīgo tiesību ekonomisko vērtību. Tomēr pārredzamības pienākumu vajadzētu piemērot tikai tad, ja tas attiecas uz tiesībām, kas saistītas ar autortiesībām. Tādi personas dati kā kontaktinformācija un informācija par atlīdzību, kas vajadzīgi, lai autorus un izpildītājus informētu attiecībā uz viņu darbu un izpildījumu izmantošanu, būtu jāapstrādā saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 6. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

- (76) Lai garantētu, ka ar izmantošanu saistītā informācija tiek pienācīgi sniegta autoriem un izpildītājiem arī gadījumos, kad tiesības ar apakšlicenci ir nodotas citām personām, kuras šīs tiesības izmanto, šī direktīva dod autoriem un izpildītājiem tiesības pieprasīt attiecīgu papildu informāciju par tiesību izmantošanu gadījumos, kad pirmais līgumpartneris ir sniedzis viņiem pieejamo informāciju, bet ar minēto informāciju nepietiek, lai novērtētu viņu tiesību ekonomisko vērtību. Minētais pieprasījums būtu jāiesniedz tieši apakšlicences saņēmējiem vai ar autoru un izpildītāju līgumpartneru starpniecību. Autoriem un izpildītājiem un viņu līgumpartneriem vajadzētu būt iespējai vienoties ievērot kopīgotās informācijas konfidencialitāti, bet autoriem un izpildītājiem vienmēr vajadzētu būt iespējai izmantot kopīgoto informāciju nolūkā izmantot savas tiesības, kas paredzētas šajā direktīvā. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai, ievērojot Savienības tiesību aktus, paredzēt turpmākus pasākumus, ar kuriem garantēt pārredzamību autoriem un izpildītājiem.

(77) Īstenojot šajā direktīvā paredzēto pārredzamības pienākumu, dalībvalstīm būtu jāņem vērā atšķirīgu satura nozaru, piemēram, mūzikas, audiovizuālās nozares un izdevējdarbības nozares, īpatnības, un, nosakot šādus nozarēm specifiskus pienākumus, būtu jāiesaista visas attiecīgās ieinteresētās personas. Ja vajadzīgs, būtu jāņem vērā arī autoru un izpildītāju ieguldījuma nozīmīgums kopējā darbā vai izpildījumā. Attiecībā uz to, kā attiecīgajām ieinteresētajām personām vienoties par pārredzamību, būtu jāapsver, vai par vienu no iespējām neizmantojot koplīguma slēgšanas sarunas. Šādos līgumos būtu jānodrošina, lai autoriem un izpildītājiem būtu šajā direktīvā paredzētajām obligātajām prasībām atbilstošs vai augstāks pārredzamības līmenis. Lai pārredzamības pienākumam varētu pielāgot esošo ziņošanas praksi, būtu jāparedz pārejas laiks. Pārredzamības pienākums nebūtu jāpiemēro līgumiem, kas noslēgti starp tiesību subjektiem un kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, neatkarīgām mantisko tiesību pārvaldījuma vienībām vai citām vienībām, uz kurām attiecas valstu noteikumi, ar kuriem piemēro Direktīvu 2014/26/ES, jo pārredzamības pienākumi uz šīm organizācijām vai vienībām jau attiecas saskaņā ar Direktīvas 2014/26/ES 18. pantu. Direktīvas 2014/26/ES 18. pantu piemēro organizācijām, kuras vairāk nekā viena tiesību subjekta vārdā šo tiesību subjektu kolektīvās interesēs pārvalda autortiesības vai blakustiesības. Savukārt uz individuāliem līgumiem, kas noslēgti starp tiesību subjektiem un to līgumpartneriem, kuri rīkojas savās interesēs, būtu jāattiecas šajā direktīvā paredzētajam pārredzamības pienākumam.

- (78) Daži līgumi par Savienības līmenī saskaņotu tiesību izmantošanu ir ilgtermiņa līgumi un autoriem un izpildītājiem dod maz iespēju ar līgumpartneriem vai to tiesību pārņēmējiem vienoties par jauniem nosacījumiem gadījumos, kad tiesību ekonomiskā vērtība izrādās ievērojami lielāka nekā sākotnēji tika lēsts. Tāpēc, neskarot tiesības, ko dalībvalstīs piemēro līgumiem, vajadzētu nodrošināt atlīdzības koriģēšanas mehānismu attiecībā uz gadījumiem, kur saskaņā ar licenci vai tiesību nodošanu sākotnēji salīgtā atlīdzība salīdzinājumā ar attiecīgajiem ieņēmumiem, kas gūti no autora vai izpildītāja līgumpartnera veiktas darba vai izpildījuma fiksācijas vēlākas izmantošanas, nepārprotami kļūst nesamērīgi maza. Novērtējot to, vai atlīdzība ir nesamērīgi zema, būtu jāņem vērā visi attiecīgajā lietā būtiskie ieņēmumi, tostarp vajadzības gadījumā ieņēmumi no preču tirdzniecības. Stāvokļa novērtēšanā būtu jāņem vērā katra gadījuma specifiskie apstākļi, tostarp autora vai izpildītāja ieguldījums, kā arī īpatnības un atalgojuma prakse dažādās satura nozarēs un tas, vai līgums ir balstīts uz koplīgumu. Saskaņā ar dalībvalstu tiesību aktiem pienācīgi pilnvarotiem autoru un izpildītāju pārstāvjiem vajadzētu būt iespējai, ievērojot Savienības tiesību aktus, palīdzēt vienam vai vairākiem autoriem vai izpildītājiem attiecībā uz pieprasījumiem koriģēt līgumus, vajadzības gadījumā ņemot vērā arī citu autoru vai izpildītāju intereses.

Šiem pārstāvjiem būtu cik vien ilgi iespējams jāaizsargā pārstāvēto autoru un izpildītāju identitāte. Ja puses par atlīdzības koriģēšanu nevienojas, autoram vai izpildītājam vajadzētu būt tiesīgam iesniegt prasījumu tiesā vai citā kompetentā iestādē. Šādam mehānisms nebūtu jāpiemēro līgumiem, kurus noslēgušas vienības, kas definētas Direktīvas 2014/26/ES 3. panta a) un b) punktā vai citas vienības, uz kurām attiecas valstu noteikumi, ar kuriem īsteno Direktīvu 2014/26/ES.

- (79) Autori un izpildītāji bieži vien nevēlas savas tiesības piemērot pret līguma partneriem tiesā vai tribunālā. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāparedz alternatīva strīdu izšķiršanas procedūra, kurā tiek izskatītas prasības, ko cēlušī autori un izpildītāji vai ko viņu vārdā cēlušī viņu pārstāvji, un kas saistītas ar pienākumu ievērot pārrēķināšanu, neatņemamām tiesībām uz atlīdzību un ar līguma koriģēšanas mehānismu. Šajā nolūkā dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai izveidot jaunu struktūru vai mehānismu vai izmantot jau esošu struktūru vai mehānismu, kas atbilst šajā direktīvā paredzētajiem nosacījumiem, neatkarīgi no tā, vai minētās struktūras vai mehānismi ir nozares virzītas vai publiskas, tostarp kā daļa no valsts tiesu sistēmas. Dalībvalstīm vajadzētu būt rīcības brīvībai lemt par strīdu izšķiršanas procedūras izmaksu atlīdzināšanu. Šāda alternatīvā strīdu izšķiršanas procedūra neskar pušu tiesības izmantot un aizstāvēt savas tiesības, iesniedzot prasību tiesā.

- (80) Ja autori un izpildītāji licencē vai nodod savas tiesības, viņi sagaida, ka viņu darbs vai izpildījums tiks izmantots. Tomēr varētu būt arī tā, ka darbi vai izpildījumi, kas ir licencēti vai tiesības uz kuriem ir nodotas, nemaz netiek izmantoti. Ja minētās tiesības ir nodotas kā ekskluzīvas tiesības, autori un izpildītāji nevar vērsties pie cita partnera nolūkā ļaut izmantot savus darbus vai izpildījumus. Šādā gadījumā un pēc tam, kad ir pagājis pieņemams laikposms, autoriem un izpildītājiem vajadzētu spēt gūt labumu no atsaukšanas mehānisma, kas viņiem ļautu nodot vai licencēt savas tiesības citai personai. Tā kā darbu vai izpildījumu izmantošana atkarībā no nozares var atšķirties, valstu līmenī varētu paredzēt īpašas normas, lai ņemtu vērā nozaru, piemēram audiovizuālās nozares, specifiku, vai darbu vai izpildījumu specifiku, jo īpaši paredzot termiņus, kuriem iestājoties var izmantot atsaukšanas tiesības. Lai aizsargātu piešķirtās licences vai tiesību saņēmēju likumīgās intereses, izvairītos no pārkāpumiem un ņemtu vērā, ka ir nepieciešams zināms laiks, pirms darbu vai izpildījumu var reāli sākt izmantot, autoriem un izpildītājiem vajadzētu spēt izmantot atsaukšanas tiesības saskaņā ar zināmām procesuālām prasībām un tikai pēc tam, kad pagājis noteikts laiks pēc licences vai tiesību nodošanas līguma noslēgšanas. Būtu jāatļauj dalībvalstīm reglamentēt atsaukšanas tiesību izmantošana gadījumos, kad darbos vai izpildījumos ir iesaistīts vairāk nekā viens autors vai izpildītājs, ņemot vērā atsevišķo autoru vai izpildītāju ieguldījuma salīdzinošo nozīmīgumu.

- (81) Šajā direktīvā paredzētajiem noteikumiem attiecībā uz pārredzamību, līgumu koriģēšanas mehānismiem un alternatīvām strīdu izšķiršanas procedūrām vajadzētu būt obligātiem, un līgumslēdzējām pusēm nevajadzētu spēt atkāpties no minētajiem noteikumiem neatkarīgi no tā, vai tie ir līgumos starp autoriem, izpildītājiem un to līgumpartneriem vai līgumos starp minētajiem līgumpartneriem un trešām personām, piemēram, informācijas neizpaušanas līgumos. Tā rezultātā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 593/2008¹ 3. panta 4. punkts būtu jāpiemēro tā, ka ja izvēles par labu piemērojamiem tiesību aktiem izdarīšanas laikā visi citi būtiskie situācijas elementi atrodas vienā vai vairākās dalībvalstīs, pušu izvēle par labu piemērojamiem tiesību aktiem, kas nav kādas dalībvalsts tiesību akti, neskar šajā direktīvā paredzētos noteikumus attiecībā uz pārredzamību, līgumu koriģēšanas mehānismiem un alternatīvām strīdu izšķiršanas procedūrām, kā tie īstenoti tiesas atrašanās dalībvalstī.
- (82) Nekas šajā direktīvā nebūtu jāinterpretē tā, ka tiesību subjekti, kam saskaņā ar Savienības autortiesību noteikumiem ir ekskluzīvas tiesības, nevarētu atļaut bez maksas izmantot savus darbus vai blakustiesību objektus, tostarp ar vienkāršām bezmaksas licencēm, kas izsniegtas jebkuram lietotājam.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I) (OV L 177, 4.7.2008., 6. lpp.)

- (83) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķi, proti, modernizēt noteiktus Savienības autortiesību regulējuma aspektus, lai būtu ņemta vērā tehnoloģiskā attīstība un jauni aizsargāta satura izplatīšanas kanāli iekšējā tirgū, nevar pietiekami sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet mēroga, ietekmes un pārrobežu dimensijas dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar LES 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (84) Šajā direktīvā respektētas pamattiesības un ievēroti principi, kas jo īpaši atzīti Hartā. Tādēļ šī direktīva būtu jāinterpretē un jāpiemēro saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem.
- (85) Jebkādā personas datu apstrādē saskaņā ar šo direktīvu būtu jārespektē pamattiesības, arī attiecīgi Hartas 7. un 8. pantā izklāstītās tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību un tiesības uz personas datu aizsardzību, un tai jānotiek atbilstīgi Direktīvai 2002/58/EK un Regulai (ES) 2016/679.

- (86) Saskaņā ar Dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgo politisko deklarāciju par skaidrojošiem dokumentiem¹ dalībvalstis ir apņēmušās pamatotos gadījumos ar vienu vai vairākiem dokumentiem, kuri paskaidro sakarību starp kādas direktīvas sastāvdaļām un attiecīgo dalībvalsts līmeņa transponēšanas instrumentu daļām, paziņot savus transponēšanas pasākumus. Attiecībā uz šo direktīvu likumdevējs tādu dokumentu nosūtīšanu uzskata par pamatotu,

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

¹ OV C 369, 17.12.2011., 14. lpp.

I SADAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Priekšmets un darbības joma

1. Šī direktīva nosaka noteikumus, kuru mērķis ir tālāk saskaņot Savienības tiesību aktus, ko iekšējā tirgus satvarā piemēro autortiesībām un blakustiesībām, jo īpaši ņemot vērā aizsargāta satura digitālu un pārrobežu izmantošanu. Tā nosaka arī noteikumus par autortiesību un blakustiesību izņēmumiem un ierobežojumiem, par licenču atvieglojumiem, kā arī noteikumus, kuru nolūks ir nodrošināt darbu un blakustiesību objektu izmantošanai labi funkcionējošu tirgu.
2. Izņemot 24. pantā minētos gadījumus, šī direktīva neskar un nekādi neietekmē spēkā esošos noteikumus, kas noteikti ar šajā jomā patlaban spēkā esošajām direktīvām, jo īpaši Direktīvām 96/9/EK, 2000/31/EK, 2001/29/EK, 2006/115/EK, 2009/24/EK, 2012/28/ES un 2014/26/ES.

2. pants
Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “pētniecības organizācija” ir universitāte, tostarp tās bibliotēka, pētniecības institūts vai jebkāda cita vienība, kuras galvenais mērķis ir veikt zinātnisku pētniecību vai īstenot izglītojošus pasākumus, kas ietver arī zinātniskas pētniecības veikšanu:
 - a) uz bezpeļņas pamata vai visu peļņu ieguldot zinātniskajā pētniecībā vai arī
 - b) saskaņā ar dalībvalsts atzītām sabiedrības interesēmtādā veidā, lai šādā zinātniskajā pētniecībā iegūtajiem rezultātiem nevarētu preferenciāli piekļūt uzņēmums, kam uz šādu organizāciju ir izšķiroša ietekme;
- 2) “tekstizrace un datizrace” ir jebkāds automatizēts analītisks vai skaitļošanas paņēmiens, kura nolūks ir digitālā formā analizēt tekstu un datus, lai iegūtu tādu informāciju, kas ietver modeļus, tendences un korelācijas, bet neaprobežojas ar tiem;
- 3) "kultūras mantojuma iestāde" ir publiski pieejama bibliotēka vai muzejs, arhīvs vai arī filmu vai audio mantojuma iestāde;

4) “preses izdevums” ir galvenokārt žurnālistiskas dabas literāru darbu sakopojums, taču var ietvert arī citus darbus vai blakustiesību objektus, un:

- a) kurš ir atsevišķs viensums periodiskā vai regulāri atjauninātā izdevumā ar vienu nosaukumu, piemēram, laikrakstā vai vispārīgu vai speciālu interešu žurnālā;
- b) kura nolūks ir sniegt plašākai sabiedrībai informāciju par jaunumiem vai citām tēmām; un
- c) kurš ir publicēts jebkādā datnesī pēc pakalpojumu sniedzēja iniciatīvas, uz tā redakcionālo atbildību un tā kontrolē.

Šīs direktīvas nolūkos preses izdevumi nav zinātniskā vai akadēmiskā nolūkā publicēti periodiski izdevumi, piemēram, zinātniski žurnāli;

5) “informācijas sabiedrības pakalpojums” ir pakalpojums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/1535 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

- 6) “tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs” ir informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējs, kura galvenais mērķis vai viens no galvenajiem mērķiem ir glabāt un nodrošināt publisku piekļuvi ievērojamam daudzumam ar autortiesībām aizsargātu darbu vai blakustiesību objektu, ko ir augšupielādējuši tā lietotāji un kurus tas organizē un reklamē peļņas nolūkā.

Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji šīs direktīvas izpratnē nav tādu pakalpojumu sniedzēji kā bezpeļņas tiešsaistes enciklopēdijas, bezpeļņas izglītības vai zinātnisko materiālu repozitoriji, atvērtā pirmkoda programmatūras izstrādes un kopīgošanas platformas, elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēji, kas definēti Direktīvā (ES) 2018/1972, tiešsaistes tirdzniecības vietas, kā arī starpuzņēmumu mākoņpakalpojumu sniedzēji un tādu mākoņpakalpojumu sniedzēji, kas ļauj lietotājiem augšupielādēt saturu savām vajadzībām.

II SADAĻA

PASĀKUMI, KĀ IZŅĒMUMUS UN IEROBEŽOJUMUS PIELĀGOT DIGITĀLAJAI VIDEI UN PĀRROBEŽU VIDEI

3. pants

Tekstizrace un datizrace zinātniskas pētniecības vajadzībām

1. Attiecībā uz Direktīvas 96/9/EK 5. panta a) punktā un 7. panta 1. punktā, Direktīvas 2001/29/EK 2. pantā un šīs direktīvas 15. panta 1. punktā paredzētajām tiesībām dalībvalstis nosaka izņēmumu, kas attiecas uz reproducēšanu un ekstrahēšanu, lai pētniecības organizācijas un kultūras mantojuma iestādes zinātniskas pētniecības vajadzībām varētu veikt tekstizraci un datizraci darbos vai blakustiesību objektos, kuriem tās var likumīga piekļūt.
2. Saskaņā ar 1. punktu izgatavotās darbu vai blakustiesību objektu kopijas glabā, nodrošinot pienācīgu drošības līmeni, un tās drīkst saglabāt zinātniskās pētniecības nolūkā, tostarp pētījumu rezultātu pārbaudes vajadzībām.
3. Tiesību subjektiem atļauj veikt pasākumus, kas darbus vai blakustiesību objektus mitinošajiem tīkliem un datubāzēm nodrošina drošību un integritāti. Šādi pasākumi nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai.

4. Dalībvalstis rosina tiesību subjektus, pētniecības organizācijas un kultūras mantojuma iestādes noteikt kopīgi saskaņotu paraugpraksi attiecīgi 2. un 3. punktā minēto pienākumu un pasākumu piemērošanai.

4. pants

Izņēmumi vai ierobežojumi attiecībā uz tekstizraci un datizraci

1. Attiecībā uz Direktīvas 96/9/EK 5. panta a) punktā un 7. panta 1. punktā, Direktīvas 2001/29/EK 2. pantā, Direktīvas 2009/24/EK 4. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā un šīs direktīvas 15. panta 1. punktā paredzētajām tiesībām dalībvalstis nosaka izņēmumu, kas attiecas uz reproducēšanu un ekstrahēšanu, lai izdarītu tekstizraci un datizraci darbos vai blakustiesību objektos, kuriem var likumīgi piekļūt.
2. Saskaņā ar 1. punktu veiktas reproducēšanas un ekstrahēšanas rezultātus drīkst glabāt tik ilgi, cik ilgi tie ir nepieciešami tekstizraces un datizraces vajadzībām.
3. Šā panta 1. punktā paredzēto izņēmumu vai ierobežojumu piemēro ar nosacījumu, ka minētajā punktā minēto darbu un blakustiesību objektu lietojumu nav piemērotā veidā skaidri rezervējis to tiesību subjekts, tostarp ar tiešsaistē publiskotajam saturam paredzētiem mašīnlasāmiem līdzekļiem.
4. Šis pants neietekmē šīs direktīvas 3. panta piemērošanu.

5. pants

Darbu un blakustiesību objektu izmantošana digitālā un pārrobežu mācību procesā

1. Attiecībā uz Direktīvas 96/9/EK 5. panta a), b) d) un e) punktā un 7. panta 1. punktā, Direktīvas 2001/29/EK 2. un 3. pantā un Direktīvas 2009/24/EK 4. panta 1. punktā un šīs direktīvas 15. panta 1. punktā paredzētajām tiesībām dalībvalstis nosaka izņēmumus vai ierobežojumus, lai, ciktāl tas pamatojams ar īstenojamo nekomerciālo nolūku, būtu iespējama darbu un blakustiesību objektu digitāla izmantošana vienīgi ilustrēšanai mācību procesā, ar nosacījumu, ka šāda izmantošana:
 - a) notiek kādas izglītības iestādes pārziņā, tās telpās vai citās vietās, vai drošā elektroniskā vidē, kas pieejama tikai izglītības iestādes skolēniem vai studentiem un mācībspēkiem; un
 - b) notiek, norādot avotu, arī autora vārdu, ja vien tas nav neiespējami.

2. Neatkarīgi no 7. panta 1. punkta dalībvalstis var noteikt, ka saskaņā ar 1. punktu pieņemtu izņēmumu vai ierobežojumu nepiemēro vai nepiemēro konkrētiem lietojuma veidiem vai konkrēta veida darbiem vai blakustiesību objektiem, piemēram, galvenokārt izglītības iestādēm paredzētiem materiāliem vai notīm, ciktāl tirgū ir viegli pieejamas piemērotas licences, kas atļauj šā panta 1. punktā minētās darbības un kas atbilst izglītības iestāžu vajadzībām un īpatnībām.

Dalībvalstis, kas nolemj izmantot šā punkta pirmās daļas noteikumu, veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka šā panta 1. punktā minēto darbību licences izglītības iestādēm ir pietiekami pieejamas un zināmas piemērotā veidā.

3. Tiek uzskatīts, ka šā panta kārtībā pieņemtajām valsts tiesību aktu normām atbilstoša, drošās elektroniskās vidēs īstenota darbu un blakustiesību objektu izmantošana vienīgi ilustrēšanai mācību procesā notiek vienīgi dalībvalstī, kurā izglītības iestāde ir izveidota.
4. Dalībvalstis var paredzēt taisnīgu kompensāciju tiesību subjektiem par viņu darbu vai blakustiesību objektu izmantošanu atbilstoši 1. punktam.

6. pants

Kultūras mantojuma saglabāšana

Dalībvalstis paredz Direktīvas 96/9/EK 5. panta a) punktā un 7. panta 1. punktā, Direktīvas 2001/29/EK 2. pantā, Direktīvas 2009/24/EK 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā un šīs direktīvas 15. panta 1. punktā paredzēto tiesību izņēmumu, lai atļautu kultūras mantojuma iestādēm izgatavot jebkādu to kolekcijās pastāvīgi atrodošos darbu vai blakustiesību objektu kopijas jebkādā formā vai datnesī ar mērķi šādus darbus vai blakustiesību objektus saglabāt un tādā apmērā, kā šādai saglabāšanai nepieciešams.

7. pants

Kopīgie noteikumi

1. Nav izpildāms neviens līgumā iekļauts noteikums, kas ir pretrunā 3., 5. vai 6. pantā minētajiem izņēmumiem.
2. Šajā sadaļā paredzētajiem izņēmumiem un ierobežojumam piemēro Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 5. punktu. Šīs direktīvas 3. līdz 6. pantam piemēro Direktīvas 2001/29/EK 6. panta 4. punkta pirmo, trešo un piekto daļu.

III SADAĻA

PASĀKUMI, KĀ UZLABOT LICENCĒŠANAS PRAKSI UN NODROŠINĀT PLAŠĀKU SATURA PIEKĻŪSTAMĪBU

1. nodaļa

Komerčiālajā aprītē nepieejami darbi un blakustiesību objekti

8. pants

Komerčiālajā aprītē nepieejamu darbu un blakustiesību objektu izmantošana kultūras mantojuma iestādēs

1. Dalībvalstis paredz, ka kolektīvā pārvaldījuma organizācija ar kultūras mantojuma iestādi saskaņā ar tās pilnvarām no tiesību subjektiem nekomerciālos nolūkos var noslēgt vienkāršu licenci par to, ka iestādes kolekcijā pastāvīgi atrodošos komerčiālajā aprītē nepieejamus darbus vai blakustiesību objektus reproducē, izplata, publisko vai dara pieejamus sabiedrībai, neatkarīgi no tā, vai visi licences tvērumā esošie tiesību subjekti ir pilnvarojusi kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, ar nosacījumu, ka:
 - a) kolektīvā pārvaldījuma organizācija, balstoties uz savu pilnvarojumu, attiecībā uz attiecīgā veida darbiem vai blakustiesību objektiem un ar licenci piešķirtajām tiesībām ir pietiekami reprezentatīva attiecībā uz tiesību subjektiem; un

- b) visiem tiesību subjektiem attiecībā uz licences noteikumiem ir garantēta vienlīdzīga attieksme.
2. Dalībvalstis paredz izņēmumu vai ierobežojumu attiecībā uz Direktīvas 96/9/EK 5. panta a), b), d) un e) punktā un 7. panta 1. punktā, Direktīvas 2001/29/EK 2. un 3. pantā, Direktīvas 2009/24/EK 4. panta 1. punktā un šīs direktīvas 15. panta 1. punktā paredzētajām tiesībām, lai ļautu kultūras mantojuma iestādēm nekomerciālā nolūkā darīt pieejamus savā kolekcijā pastāvīgi esošus komerciālajā aprītē nepieejamus darbus vai blakustiesību objektus, ar nosacījumu, ka:
- a) tiek norādīts autora vai jebkura cita identificējama tiesību subjekta vārds, izņemot gadījumus, kad tas nav iespējams; un
 - b) šādus darbus vai blakustiesību objektus dara pieejamus nekomerciālās tīmekļvietnēs.
3. Dalībvalstis paredz, ka 2. punktā paredzēto izņēmumu vai ierobežojumu piemēro tikai tā veida darbiem vai blakustiesību objektiem, attiecībā uz kuriem nav nevienas 1. punkta a) apakšpunktā izklāstītajiem nosacījumiem atbilstošas kolektīvā pārvaldījuma organizācijas.
4. Dalībvalstis paredz, ka visi tiesību subjekti jebkurā laikā viegli un iedarbīgi var vispārīgi vai konkrēti, tostarp arī pēc licences noslēgšanas vai pēc attiecīgā lietojuma veida sākšanas, izslēgt savus darbus vai blakustiesību objektus no 1. punktā izklāstītā licencēšanas mehānisma vai no 2. punktā paredzētā izņēmuma vai ierobežojuma piemērošanas.

5. Darbu vai blakustiesību objektu par komerciālajā apritē nepieejamu uzskata tad, kad var labticīgi pieņemt, ka viss darbs vai blakustiesību objekts parastajā tirdzniecības apritē nav publiski pieejams, pēc tam, kad ir īstenoti pienācīgi centieni, lai noteiktu vai tas ir pieejams sabiedrībai.

Dalībvalstis var paredzēt īpašas prasības, piemēram, termiņu, lai noteiktu, vai darbus un blakustiesību objektus ir iespējams licencēt saskaņā ar 1. punktu vai izmantot saskaņā ar 2. punktā paredzētu izņēmumu vai ierobežojumu. Šādas prasības nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs un pamatots, un neizslēdz iespēju visam darbu vai blakustiesību objektu kopumam noteikt statusu “komerciālajā apritē nepieejams”, ja ir saprātīgi pieņemt, ka visi darbi vai blakustiesību objekti ir komerciālajā apritē nepieejami.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka pēc 1. punktā minētās licences jāvēršas pie kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, kas ir reprezentatīva dalībvalstij, kurā kultūras mantojuma iestāde ir izveidota.
7. Šo pantu nepiemēro komerciālajā apritē nepieejamu darbu vai blakustiesību objektu kopumiem, ja, balstoties uz 5. punktā minētajiem pienācīgajiem centieniem, ir pierādījumi, ka šādus kopumus galvenokārt veido:
- a) darbi vai blakustiesību objekti, kuri ir pirmo reizi publicēti vai, ja tie nav publicēti, pirmo reizi pārraidīti trešā valstī, izņemot kinematogrāfiskus vai audiovizuālus darbus;

- b) tādi kinematogrāfiski vai audiovizuāli darbi, kuru producenta galvenā mītne vai pastāvīgā dzīvesvieta atrodas trešā valstī; vai
- c) tādi trešo valstu valstspiederīgo darbi vai blakustiesību objekti, par kuriem pēc pienācīgiem centieniem, ievērojot a) un b) apakšpunktu, dalībvalsti vai trešo valsti noteikt nevar.

Atkāpjoties no pirmās daļas, šo pantu piemēro, ja kolektīvā pārvaldījuma organizācija 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē ir pietiekami reprezentatīva attiecībā uz minētās attiecīgās trešās valsts tiesību subjektiem.

9. pants

Pārrobežu izmantošana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka ar licenci, kas piešķirta saskaņā ar 8. pantu, komerciālajā aprītē nepieejamus darbus vai blakustiesību objektus var atļaut izmantot kultūras mantojuma iestādēm jebkurā dalībvalstī.
2. Tiek uzskatīts, ka darbu un blakustiesību objektu, uz kuriem attiecas 8. panta 2. punktā paredzētais izņēmums vai ierobežojums, izmantošana notiek tikai dalībvalstī, kur ir izveidota tā kultūras mantojuma iestāde, kas veic attiecīgo izmantošanu.

10. pants
Publicitātes pasākumi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka vismaz sešus mēnešus pirms darbus vai blakustiesību objektus izplata, publisko vai dara pieejamus sabiedrībai saskaņā ar licenci vai izņēmumu vai ierobežojumu, no kultūras mantojuma iestādēm, kolektīvā pārvaldījuma iestādēm vai attiecīgajām valsts pārvaldes iestādēm iegūtā informācija, kuras nolūks ir identificēt komerciālajā aprītē nepieejamus darbus vai blakustiesību objektus, uz kuriem attiecas saskaņā ar 8. panta 1. punktu piešķirta licence vai kurus izmanto saskaņā ar 8. panta 2. punktā paredzēto izņēmumu vai ierobežojumu, kā arī informācija par 8. panta 4. punktā minētajām tiesību subjektu iespējām, kā arī vajadzības gadījumā informāciju par licences pusēm, aptvertajām teritorijām un lietojuma veidiem, tiklīdz tā kļūst pieejama, ir pastāvīgi, viegli un reāli piekļūstama vienā publiskā tiešsaistes portālā.

Minēto portālu saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 386/2012 izveido un pārvalda Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma aģentūra.

2. Dalībvalstis paredz, ka, ja tas ir vajadzīgs tiesību subjektu vispārējai zināšanai, tiek veikti papildu pienācīgi publicitātes pasākumi saistībā ar spēju kolektīvā pārvaldījuma organizācijām licencēt darbus vai blakustiesību objektus saskaņā ar 8. pantu, piešķirtajām licencēm, lietojuma veidiem, uz kuriem attiecas 8. panta 2. punktā paredzētie izņēmumi un ierobežojumi, un 8. panta 4. punktā minētajām tiesību subjektu iespējām.

Šā punkta pirmajā daļā minētos pienācīgos publicitātes pasākumus veic tajā dalībvalstī, kur tiek pieprasīta licence saskaņā ar 8. panta 1. punktu vai — attiecībā uz lietojuma veidiem, uz kuriem attiecas 8. panta 2. punktā paredzētais izņēmums vai ierobežojums — dalībvalstī, kurā kultūras mantojuma iestāde ir izveidota. Ja ir pierādījumi, kas liecina, ka tiesību subjektu informētību citās dalībvalstīs vai trešās valstīs varētu efektīvāk palielināt, piemēram, pierādījumi par darbu vai blakustiesību objektu izcelsmi, šādi publicitātes pasākumi aptver arī attiecīgās dalībvalstis vai trešās valstis.

11. pants

Ieinteresēto personu dialogs

Dalībvalstis pirms īpašu prasību noteikšanas, ievērojot 8. panta 5. punktu, apspriežas ar tiesību subjektiem, kolektīvā pārvaldījuma organizācijām un kultūras mantojuma iestādēm un, ievērojot nozaru specifiku, rosina regulāru dialogu starp reprezentatīvām lietotāju un tiesību subjektu organizācijām, tostarp kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, un jebkādām citām attiecīgām ieinteresēto personu organizācijām, lai veicinātu 8. panta 1. punktā izklāstīto licencēšanas mehānismu piemērotību un izmantojamību un nodrošinātu, ka tiešām darbojas šajā nodaļā minētie tiesību subjektu aizsardzības mehānismi.

2. nodaļa

Kolektīvās licencēšanas veicināšanas pasākumi

12. pants

Kolektīvā licencēšana ar paplašinātu tvērumu

1. Dalībvalstis attiecībā uz lietošanu savā teritorijā, ievērojot šajā pantā paredzētos aizsardzības pasākumus, var paredzēt, ka gadījumā, ja kolektīvā pārvaldījuma organizācija, uz kuru attiecas valsts noteikumi, ar kuriem īsteno Direktīvu 2014/26/ES, saskaņā ar pilnvarojumu, ko tai devuši tiesību subjekti, noslēdz licences līgumu par darbu vai blakustiesību objektu izmantošanu:
 - a) šāda līguma darbības jomu var paplašināt, attiecinot līgumu uz to tiesību subjektu tiesībām, kuri ar tiesību nodošanu, licenci vai jebkuru citu līgumisku vienošanos nav devuši atļauju minētai kolektīvā pārvaldījuma organizācijai viņus pārstāvēt; vai
 - b) saistībā ar šādu vienošanos, organizācijai ir juridiskas pilnvaras pārstāvēt tiesību subjektus, kuri to minētajai organizācijai nav attiecīgi atļāvuši, vai var pieņemt, ka organizācija šādus tiesību subjektus pārstāv.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minēto licencēšanas mehānismu piemēro tikai skaidri noteiktās izmantošanas jomās, kur saņemt atsevišķu tiesību subjektu atļaujas parasti ir tik grūti un nepraktiski, ka iespējas noslēgt nepieciešamo licencēšanas darījumu izmantošanas dabas vai attiecīgo darbu veida dēļ ir maz ticamas, un nodrošina, ka šādā licencēšanas mehānismā tiek aizsargātas tiesību subjektu likumīgās intereses.
3. Šā panta 1. punkta vajadzībām dalībvalstis nodrošina šādus aizsardzības pasākumus:
 - a) kolektīvā pārvaldījuma organizācija, balstoties uz savu pilnvarojumu, attiecībā uz konkrētā veida darbiem vai blakustiesību objektiem un ar licenci attiecīgajā dalībvalstī piešķirtajām tiesībām ir pietiekami reprezentatīva attiecībā uz tiesību subjektiem;
 - b) visiem tiesību subjektiem, tostarp attiecībā uz licences noteikumiem, ir garantēta vienlīdzīga attieksme;
 - c) tiesību subjekti, kuri nav atļāvuši organizācijai, kura piešķir licenci, jebkurā laikā var viegli un iedarbīgi izslēgt savus darbus vai blakustiesību objektus no saskaņā ar šo pantu izveidotā licencēšanas mehānisma; un

d) tiek veikti pienācīgi publicitātes pasākumi, lai pieņemamā laikā pirms darbu vai blakustiesību objektu izmantošanas saskaņā ar licenci informētu tiesību subjektus par kolektīvā pārvaldījuma organizāciju spēju licencēt tiesību subjekta darbus vai blakustiesību objektus, par licencēšanu, kas tiek īstenota saskaņā ar šo pantu, kā arī par c) apakšpunktā minētajām tiesību subjektu iespējām. Publicitātes pasākumi ir iedarbīgi bez nepieciešamības informēt katru tiesību subjektu atsevišķi.

4. Šis pants neietekmē tādu kolektīvās licencēšanas mehānismu ar paplašinātu tvērumu piemērošanu, kuri atbilst citām Savienības tiesību aktu normām, tostarp normām, kas atļauj izņēmumus vai ierobežojumus.

Šo pantu nepiemēro tiesību obligātai kolektīvajai pārvaldībai.

Šajā pantā paredzētajam licencēšanas mehānismam piemēro Direktīvas 2014/26/EK 7. pantu.

5. Ja dalībvalsts savos tiesību aktos paredz licencēšanas mehānismu saskaņā ar šo pantu, minētā dalībvalsts informē Komisiju par attiecīgā tiesību akta darbības jomu, nolūkiem un licenču veidiem, kurus ar šo tiesību aktu var tikt ieviestas, par organizāciju kontaktinformāciju, kuras izdod licences saskaņā ar minēto licencēšanas mehānismu, un par veidiem, kādos var iegūt informāciju par licencēšanu un par 3. punkta c) apakšpunktā minētajām tiesību subjektu iespējām. Komisija publicē minēto informāciju.
6. Balstoties uz informāciju, kas saņemta atbilstīgi šā panta 5. punktam un uz konsultācijām ar Direktīvas 2001/29/EK 12. panta 3. punktu izveidotajā kontaktkomitejā, Komisija līdz 2021. gada 10. aprīlim iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šā panta 1. punktā minēto mehānismu izmantošanu Savienībā, to ietekmi uz licencēšanu un tiesību subjektu, tostarp tiesību subjektu, kuri nav tādas organizācijas dalībnieki, kas piešķir licences, vai ir citas dalībvalsts valstspiederīgie vai rezidenti, to iedarbīgumu kultūras satura izplatīšanas veicināšanā un ietekmi uz iekšējo tirgu, ietverot pārrobežu pakalpojumu sniegšanu un konkurenci. Minētajam ziņojumam vajadzības gadījumā pievieno leģislatīvā akta priekšlikumu, tostarp par šādu valsts līmeņa mehānismu pārrobežu ietekmi.

3. nodaļa

Audiovizuālo darbu piekļūstamība un pieejamība pieprasījumvideo platformās

13. pants

Sarunu mehānisms

Dalībvalstis nodrošina, ka puses, kurām rodas ar tiesību licencēšanu saistītas grūtības, kad tās cenšas noslēgt līgumu par to, lai audiovizuālus darbus darītu pieejamus pieprasījumvideo pakalpojumos, var paļauties, ka tām palīdz neitrāla institūcija vai mediatori. Šī panta nolūkā dalībvalsts izveidotā vai izraudzītā neitrālā institūcija vai mediatori palīdz pusēm risināt sarunas un panākt vienošanos, tostarp vajadzības gadījumā iesniedzot pusēm priekšlikumus.

Dalībvalstis pirmajā daļā minēto institūciju vai mediatorus Komisijai paziņo vēlākais ... [24 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas]. Ja dalībvalstis ir izvēlējušās izmantot mediāciju, Komisijai sniedzamajā paziņojumā ietver vismaz informācijas avotu, kur atrodama svarīgākā informācija par izraudzītajiem mediatoriem, ja tāds ir pieejams.

4. nodaļa

Vispārpieejami vizuālās mākslas darbi

14. pants

Vispārpieejami vizuālās mākslas darbi

Dalībvalstis paredz, ka tad, ja tiesību uz vizuālās mākslas darbu aizsardzības termiņš ir beidzies, uz materiālu, kas iegūts, reproducējot minēto darbu, neattiecina autortiesības vai blakustiesības, izņemot ja reproducēšanas rezultātā iegūtais materiāls ir oriģināls, respektīvi, autora intelektuālas jaunrades darbs.

IV SADAĻA
PASĀKUMI, KURU NOLŪKS IR PANĀKT NO AUTORTIESĪBU
VIEDOKĻA LABI FUNKCIONĒJOŠU TIRGU

1. nodaļa
Tiesības attiecībā uz izdevumiem

15. pants

Preses izdevumu aizsardzība attiecībā uz izmantošanu tiešsaistē

1. Dalībvalstis preses izdevumu izdevējiem, kuri veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī, attiecībā uz to preses izdevumu izmantošanu tiešsaistē, ko veic informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēji, piešķir Direktīvas 2001/29/EK 2. pantā un 3. panta 2. punktā paredzētās tiesības.

Pirmajā daļā paredzētās tiesības neattiecas uz preses izdevumu izmantošanu, ko veic individuāli lietotāji privātām un nekomerciālām vajadzībām.

Saskaņā ar pirmo daļu piešķirtās tiesības neattiecas uz hipersaišu ievietošanu.

Pirmajā daļā paredzētās tiesības neattiecas uz preses izdevumos lietotu atsevišķu vārdu vai ļoti īsu preses izdevumu fragmentu izmantošanu.

2. Šā panta 1. punktā paredzētās tiesības neskar un nekādi neietekmē tiesības, kas Savienības tiesību aktos autoriem un citiem tiesību subjektiem paredzētas attiecībā uz darbiem un blakustiesību objektiem, kuri ievietoti kādā preses izdevumā. Šā panta 1. punktā paredzētās tiesības nevērš pret šiem autoriem un citiem tiesību subjektiem, un jo īpaši ar tām neatņem to tiesības savus darbus un blakustiesību objektus izmantot neatkarīgi no preses izdevuma, kurā tie ievietoti.

Ja darbs vai blakustiesību objekts ir iekļauts preses izdevumā, balstoties uz vienkāršu licenci, šā panta 1. punktā paredzētās tiesības neizmanto, lai aizliegtu darbu vai blakustiesību objektu izmantot citiem pilnvarotiem lietotājiem. Šā panta 1. punktā paredzētās tiesības neizmanto, lai aizliegtu izmantot darbus vai blakustiesību objektus, kam ir beigusies aizsardzība.

3. Attiecībā uz šā panta 1. punktā paredzētajām tiesībām *mutatis mutandis* piemēro Direktīvas 2001/29/EK 5. līdz 8. pantu, Direktīvu 2012/28/ES un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2017/1564¹.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1564 (2017. gada 13. septembris) par dažiem atļautiem konkrētu ar autortiesībām aizsargātu darbu un blakustiesību objektu izmantošanas veidiem tādu personu interesēs, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai ar drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, un ar kuru groza Direktīvu 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 242, 20.9.2017., 6. lpp.).

4. Šā panta 1. punktā paredzētās tiesības zaudē spēku divus gadus pēc preses izdevuma publicēšanas. Minēto termiņu rēķina no publicēšanas dienai sekojošā gada 1. janvāra.

Šā panta 1. punktu nepiemēro preses izdevumiem, kas pirmoreiz publicēti pirms ... [šīs direktīvās spēkā stāšanās diena].

5. Dalībvalstis nodrošina, ka preses izdevumā iekļauto darbu autori saņem pienācīgu daļu no ieņēmumiem, kurus preses izdevēji saņem par to, ka preses izdevumu lieto informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēji.

16. pants

Prasības par taisnīgu atlīdzību

Dalībvalstis var noteikt, ka tad, ja autors kādas tiesības nodevis vai licencējis izdevējam, šāds tiesību nodevums vai licence ir pietiekams juridisks pamats, lai izdevējam būtu tiesības uz daļu no kompensācijas par darba izmantošanu, kas notikusi saskaņā ar tālāk nodoto vai licencēto tiesību izņēmumu vai ierobežojumu.

Pirmā daļa neskar dalībvalstīs patlaban vai nākotnē spēkā esošu kārtību attiecībā uz publiskā patapinājuma tiesībām.

2. nodaļa

Daži veidi, kā aizsargātu saturu izmanto tiešsaistes pakalpojumos

17. pants

Aizsargāta satura izmantošana, ko veic tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji

1. Dalībvalstis paredz, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs, dodot sabiedrībai piekļuvi ar autortiesībām aizsargātiem darbiem vai blakustiesību objektiem, ko augšupielādējuši to lietotāji, šīs direktīvas izpratnē veic publiskošanu vai dara tos pieejamus sabiedrībai.

Tāpēc tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējam ir jāsaņem atļauja no Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. un 2. punktā minētajiem tiesību subjektiem, piemēram, noslēdzot licences līgumu, lai publiskotu vai darītu pieejamus sabiedrībai darbus vai blakustiesību objektus.

2. Dalībvalstis paredz, ka, ja tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējs ir saņēmis atļauju, piemēram, noslēdzot licences līgumu, minētā atļauja aptver arī to pakalpojumu lietotāju rīcību, kuri ietilpst Direktīvas 2001/29/EK 3. panta darbības jomā, ja lietotāji nerīkojas komercdarbības nolūkā vai ja viņu rīcība nerada būtiskus ieņēmumus.
3. Ja tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji veic publiskošanu vai nodrošina pieejamību sabiedrībai saskaņā ar šajā direktīvā noteiktajiem nosacījumiem, tad situācijām, uz kurām attiecas šis pants, nepiemēro Direktīvas 2000/31/EK 14. panta 1. punktā noteikto atbildības ierobežojumu.

Šā punkta pirmā daļa neskar Direktīvas 2000/31/EK 14. panta 1. punkta iespējamo piemērošana minētajiem pakalpojumu sniedzējiem nolūkos, kas nav šīs direktīvas darbības jomā.

4. Ja atļauja nav piešķirta, tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji ir atbildīgi par neatļautu ar autortiesībām aizsargātu darbu un blakustiesību objektu publiskošanu, tostarp padarīšanu par pieejamiem sabiedrībai, ja vien pakalpojumu sniedzēji nepierāda, ka:

- a) ir darījuši visu iespējamo, lai saņemtu atļauju, un

- b) ir darījuši visu iespējamo, ievērojot ar profesionālo rūpību saistītus augstus nozares standartus, lai nodrošinātu to, ka nav pieejami konkrēti darbi vai blakustiesību objekti, par kuriem tiesību subjekti ir snieguši pakalpojumu sniedzējiem būtisko un vajadzīgo informāciju, un jebkurā gadījumā;
 - c) saņemot tiesību subjekta pietiekami pamatotu paziņojumu, ir ātri rīkojušies, lai savās tīmekļvietnēs atspējotu piekļuvi darbiem vai blakustiesību objektiem, par kuriem ir paziņots, vai izņemtu šos darbus vai blakustiesību objektus no savām tīmekļa vietnēm, un ir darījuši visu iespējamo, lai saskaņā ar b) apakšpunktu nepieļautu to turpmāku augšupielādi.
5. Nosakot, vai pakalpojuma sniedzējs ir pildījis savus 4. punktā paredzētos pienākumus, un ņemot vērā proporcionalitātes principu, cita starpā ņem vērā šādus faktorus:
- a) pakalpojuma veidu, auditoriju un lielumu un pakalpojuma lietotāju augšupielādēto darbu vai blakustiesību objektu veidu; un
 - b) piemērotu un iedarbīgu līdzekļu pieejamību un pakalpojumu sniedzējiem radītās izmaksas.

6. Dalībvalstis paredz, ka attiecība uz tādiem jauniem tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, kuru pakalpojumi sabiedrībai Savienībā ir pieejami mazāk nekā trīs gadus un kuru gada apgrozījums ir mazāks par EUR 10 miljoniem, aprēķināts saskaņā ar Komisijas Ieteikumu 2003/361/EK¹, piemērojamais atbildības režīms, kas izklāstīts 4. punktā, aprobežojas ar 4. punkta a) apakšpunkta ievērošanu un ātru rīcību pēc pietiekami pamatota paziņojuma saņemšanas, lai atspējotu piekļuvi darbiem vai blakustiesību objektiem, par kuriem ir paziņots, vai izņemtu minētos darbus vai blakustiesību objektus no savām tīmekļa vietnēm.

Ja šādu pakalpojumu sniedzēju unikālo apmeklētāju vidējais skaits mēnesī, aprēķinos balstoties uz iepriekšējo kalendāro gadu, pārsniedz 5 miljonus, tie pierāda arī, ka ir darījuši visu iespējamo, lai nepieļautu paziņoto darbu un blakustiesību objektu, par kuriem tiesību subjekti ir snieguši būtisku un vajadzīgu informāciju, turpmāku augšupielādi.

7. Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju un tiesību subjektu sadarbības rezultātā netiek liegta pieeja tādiem lietotāju augšupielādētiem darbiem vai blakustiesību objektiem, kas nepārkāpj autortiesības un blakustiesības, tostarp arī darbiem vai blakustiesību objektiem, uz kuriem attiecas autortiesību izņēmums vai ierobežojums.

¹ Komisijas 2003. gada 6. maija Ieteikums par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.).

Dalībvalstis nodrošina, ka lietotāji, kad tie augšupielādē saturu, ko ģenerējuši lietotāji tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumos, katrā dalībvalstī var atsaukties uz jebkuru no tālāk minētajiem spēkā esošajiem izņēmumiem vai ierobežojumiem:

- a) citēšana, kritika, apskats;
- b) izmantošana karikatūrās, parodijās vai stilizācijās.

8. Šā panta piemērošana nerada vispārīgu pārraudzības pienākumu.

Dalībvalstis paredz, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji pēc tiesību subjektu pieprasījuma sniedz tiem pietiekamu informāciju par 4. punktā minētās sadarbības īstenošanas praksi, un — ja starp pakalpojumu sniedzējiem un tiesību subjektiem ir noslēgti licences līgumi — informāciju par tā satura lietošanu, uz kuru attiecas līgumi.

9. Dalībvalstis paredz, ka tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji ievieš iedarbīgu un ātru sūdzību un kompensāciju mehānismu, kas ir pieejams to pakalpojumu lietotājiem strīdu gadījumā par piekļuves atspējošanu lietotāju augšupielādētiem darbiem vai blakustiesību objektiem, vai par to izņemšanu.

Ja tiesību subjekti pieprasa atspējot piekļuvi saviem konkrētiem darbiem vai blakustiesību objektiem vai minētos darbus vai blakustiesību objektus izņemt, viņi pienācīgi pamato savu pieprasījumu iemeslus. Saskaņā ar pirmajā daļā paredzēto mehānismu iesniegtas sūdzības apstrādā bez nevajadzīgas kavēšanās, un lēmumus par piekļuves atspējošanu augšupielādētam saturam vai tā izņemšanu pārbauda cilvēki. Dalībvalstis arī nodrošina, ka strīdu izšķiršanas nolūkā ir pieejami ārpustiesas tiesiskās aizsardzības mehānismi. Šādi mehānismi ļauj objektīvi izšķirt strīdus un neatņem lietotājiem juridisko aizsardzību, ko tiem sniedz valsts tiesību akti, neskarot lietotāju tiesības izmantot efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus. Jo īpaši dalībvalstis nodrošina, ka lietotājiem ir pieejama tiesa vai cita attiecīga tiesu iestāde, kurā pieprasīt autortiesību un blakustiesību izņēmuma vai ierobežojuma izmantošanu.

Šī direktīva nekādi neietekmē likumīgus lietošanas veidus, piemēram, lietošanas veidus, uz kuriem attiecas Savienības tiesību aktos paredzēti izņēmumi vai ierobežojumi, un nenoved pie tā, ka tiek identificēti atsevišķi lietotāji vai tiek apstrādāti personas dati, izņemot saskaņā ar Direktīvu 2002/58/EK un Regulu (ES) 2016/679.

Tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēji savos noteikumos un nosacījumos informē savus lietotājus par to, ka viņi var izmantot darbus un blakustiesību objektus, uz kuriem attiecas Savienības tiesību aktos paredzēti autortiesību un blakustiesību izņēmumi vai ierobežojumi.

10. No ... [šīs direktīvas spēkā stāšanās diena] Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm rīko dialogus ar ieinteresētajām personām, lai apspriestu tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju un tiesību subjektu sadarbības paraugpraksi. Komisija, apspriežoties ar tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, tiesību subjektiem, lietotāju organizācijām un citām attiecīgām ieinteresētajām personām, un ņemot vērā ieinteresēto personu dialogu rezultātus, izdod norādījumus par šā panta piemērošanu, jo īpaši par 4. punktā minēto sadarbību. Apspiežot paraugpraksi, jo īpaši cita starpā būtu jāņem vērā vajadzība līdzsvarot pamattiesības un izņēmumu un ierobežojumu izmantošanu. Ieinteresēto personu dialogu nolūkā lietotāju organizācijām ir piekļuve pietiekamai informācijai no tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem par 4. punktā minētās prakses īstenošanu.

3. nodaļa

Taisnīga atlīdzība izmantošanas līgumos ar autoriem un izpildītājiem

18. pants

Pienācīgas un samērīgas atlīdzības princips

1. Dalībvalstis nodrošina, ka autoriem un izpildītājiem, kas ir licencējuši vai nodevuši savas ekskluzīvās tiesības uz savu darbu vai blakustiesību objektu izmantošanu, ir tiesības saņemt pienācīgu un samērīgu atlīdzību.
2. Īstenojot 1. punktā izklāstīto principu valstu tiesību aktos, dalībvalstis var brīvi izmantot dažādus mehānismus un ņemt vērā līgumslēgšanas brīvības principu un taisnīgu tiesību un interešu līdzsvaru.

19. pants

Pārredzamības pienākums

1. Dalībvalstis nodrošina, ka autori un izpildītāji no pusēm, kam tie ir licencējuši vai nodevuši savas tiesības, vai viņu tiesību pārņēmējiem regulāri, vismaz vienreiz gadā un katras nozares īpatnībām atbilstoši saņem atjauninātu, relevantu un visaptverošu informāciju par savu darbu un izpildījumu izmantošanu, jo īpaši attiecībā uz izmantošanas veidiem, visu gūto peļņu un sev pienākošos atlīdzību.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumā, ja 1. punktā minētās tiesības pēc tam ir licencētas tālāk un ja autora vai izpildītāja pirmajam līgumpartnerim nav visa informācija, kas būtu bijusi vajadzīga 1. punkta nolūkā, autori vai izpildītāji vai viņu pārstāvji pēc to pieprasījuma saņem papildu informāciju no apakšlicences saņēmējiem.

Ja minētā papildu informācija tiek pieprasīta, pirmais autora vai izpildītāja līgumpartneris sniedz informāciju par minēto apakšlicences saņēmēju identitāti.

Dalībvalstis var paredzēt, ka atbilstīgi pirmajai daļai jebkuru pieprasījumu minētajiem apakšlicences saņēmējiem izsaka tieši vai netieši ar autora vai izpildītāja līgumpartnera starpniecību.

3. Šā panta 1. punktā izklāstītais pienākums ir samērīgs un iedarbīgs, katrā nozarē nodrošinot augstu pārredzamības līmeni. Dalībvalstis var paredzēt, ka pienācīgi pamatotos gadījumos, kuros 1. punktā izklāstītais pienākums, ņemot vērā no darba vai izpildījuma izmantošanas gūtos ieņēmumus, kļūtu nesamērīgs, minētais pienākums attiecas tikai uz tāda veida un līmeņa informāciju, kādu šādos gadījumos var pamatoti sagaidīt.
4. Dalībvalstis var nolemt, ka šā punkta 1. punktā izklāstītais pienākums nav piemērojams tad, ja autora vai izpildītāja ieguldījums kopējā darbā vai izpildījumā ir nebūtisks, ja vien autors vai izpildītājs nepierāda, ka informācija viņam ir vajadzīga, lai izmantotu savas 20. panta 1. punktā paredzētās tiesības, un ka informāciju viņš pieprasa šādā nolūkā.
5. Dalībvalsts var paredzēt, ka līgumiem, uz kuriem attiecas koplīgums vai kas ir balstīti uz koplīgumu, piemēro attiecīgā koplīguma pārredzamības noteikumus, ar nosacījumu, ka minētie noteikumi atbilst 1. līdz 4. punktā paredzētajiem kritērijiem.
6. Ja piemēro Direktīvas 2014/26/ES 18. pantu, tad šā panta 1. punktā noteikto pienākumu nepiemēro līgumiem, kurus noslēgušas vienības, kas definētas minētās direktīvas 3. panta a) un b) punktā, vai citas vienības, uz kurām attiecas valstu noteikumi, ar kuriem īsteno minēto direktīvu.

20. pants

Līgumu koriģēšanas mehānisms

1. Gadījumā, ja nav piemērojama koplīguma, kurā paredzēts mehānisms, kas salīdzināms ar šajā pantā izklāstīto mehānismu, dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja atlīdzība, par kuru sākumā noslēgta vienošanās, salīdzinājumā ar vēlāk no visiem darbu vai izpildījumu izmantošanas gūtajiem attiecīgajiem ienākumiem izrādās nesamērīgi maza, autoriem un izpildītājiem vai viņu pārstāvjiem no puses, ar ko viņi ir stājušies līgumattiecībās par savu tiesību izmantošanu, vai šādas puses tiesību pārņēmējiem, ir tiesības pieprasīt pienācīgu un taisnīgu papildatlīdzību.
2. Šā panta 1. punktu nepiemēro līgumiem, kurus noslēgušas vienības, kas definētas Direktīvas 2014/26/ES 3. panta a) un b) punktā, vai citas vienības, uz kurām jau attiecas valstu noteikumi, ar kuriem īsteno minēto direktīvu.

21. pants

Alternatīva strīdu izšķiršanas procedūra

Dalībvalstis paredz, ka strīdi attiecībā uz 19. pantā noteikto pārredzamības pienākumu un 20. pantā noteikto līgumu koriģēšanas mehānismu var tikt risināti brīvprātīgā alternatīvā strīdu izšķiršanas procedūrā. Dalībvalstis nodrošina, ka autoru un izpildītāju pārstāvības organizācijas drīkst ierosināt šādas procedūras pēc viena vai vairāku autoru vai izpildītāju konkrēta pieprasījuma.

22. pants

Atsaušanas tiesības

1. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumā, ja autors vai izpildītājs ir ekskluzīvi piešķīris licenci uz savām tiesībām uz darbu vai blakustiesību objektu vai ekskluzīvi nodevis šīs tiesības, autors vai izpildītājs var pilnībā vai daļēji atsaukt licenci vai tiesību nodošanu, ja minētais darbs vai blakustiesību objekts netiek izmantots.
2. Valstu tiesību aktos var paredzēt īpašas normas par 1. punktā paredzēto atsaušanas mehānismu, ņemot vērā:
 - a) dažādo nozaru un dažādo darbu un izpildījumu veidu specifiku; un

- b) ja darbā vai blakustiesību objektā ir vairāk nekā viena autora vai izpildītāja ieguldījums, ņem vērā visu autoru vai izpildītāju, kurus skar individuālo atsaukšanas tiesību piemērošana, individuālā ieguldījuma salīdzinošo nozīmīgumu un likumīgās intereses.

Dalībvalstis var izslēgt darbus vai blakustiesību objektus no atsaukšanas mehānisma piemērošanas jomas, ja šādi darbi vai blakustiesību objekti parasti ietver autoru vai izpildītāju kopuma ieguldījumu.

Dalībvalstis var paredzēt, ka atsaukšanas mehānismu var piemērot tikai konkrētā termiņā, ja šāds ierobežojums ir pienācīgi pamatots ar nozares specifiku vai ar attiecīgā darba vai blakustiesību objekta veidu.

Dalībvalstis var paredzēt, ka autori vai izpildītāji tā vietā, lai atsauktu licenci vai tiesību nodošanu, var izvēlēties izbeigt tiesību ekskluzīvas nodošanas režīmu.

3. Dalībvalstis paredz, ka 1. punktā paredzēto atsaukšanu var izmantot tikai pēc tam, kad ir pagājis pieņemams laiks pēc licences līguma noslēgšanas vai tiesību nodošanas. Autors vai izpildītājs informē personu, kam ir licencētas vai nodotas tiesības, un nosaka pienācīgu termiņu, kurā ir jāsaņem licencēto vai nodoto tiesību izmantošanai. Pēc minētā termiņa beigām autors vai izpildītājs tā vietā, lai atsauktu licenci vai tiesību nodošanu, var izvēlēties izbeigt tiesību ekskluzīvas nodošanas režīmu.
4. Šā panta 1. punktu nepiemēro, ja tiesību neizmantošanas galvenais cēlonis ir apstākļi, attiecībā uz kuriem ir pamatoti sagaidāms, ka autors vai izpildītājs tos var novērst.
5. Dalībvalstis var paredzēt, ka jebkura līguma norma, ar kuru tiek izdarīta atkāpe no 1. punktā paredzētā atsaukšanas mehānisma, ir izpildāma tikai tad, ja tā ir balstīta uz koplīgumu.

23. pants

Kopīgie noteikumi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka autoriem un izpildītājiem nevar likt izpildīt nevienu līguma normu, kas neļauj nodrošināt atbilstību 19., 20. un 21. pantam.
2. Dalībvalstis paredz, ka šīs direktīvas 18. līdz 22. pantu nepiemēro datorprogrammas autoriem Direktīvas 2009/24/EK 2. panta izpratnē.

V SADAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

24. pants

Grozījumi Direktīvās 96/9/EK un 2001/29/EK

1. Direktīvu 96/9/EK groza šādi:

a) direktīvas 6. panta 2. punkta b) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

"b) ja izmantošanas nolūks ir vienīgi mācīšanas ilustrēšana vai zinātniska pētniecība, ja vien tiek norādīts avots un netiek pārsniegts apmērs, ko attaisno īstenojamais nekomerciālais nolūks, neskarot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) ...⁺⁺ paredzētos izņēmumus un ierobežojumus;

* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/... (... gada ...) par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū un ar ko groza Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK (OV ...).";

⁺ OV: lūgums ievietot šīs direktīvas numuru, datumu un OV atsauci (PE-CONS 51/19 - 2016/0280(COD)).

b) direktīvas 9. panta b) punktu aizstāj ar šādu:

"b) ja ekstrakšēšanas nolūks ir mācīšanas ilustrēšana vai zinātniska pētniecība, ja vien tiek norādīts avots un netiek pārsniegts apmērs, ko attaisno īstenojamais nekomerciālais nolūks, neskarot Direktīvā (ES) ...⁺ paredzētos izņēmumus un ierobežojumus;"

2. Direktīvu 2001/29/EK groza šādi:

a) direktīvas 5. panta 2. punkta c) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

"c) attiecībā uz konkrētiem reproducēšanas aktiem, kurus veic sabiedrībai pieejamas bibliotēkas, izglītības iestādes vai muzeji vai arhīvi un kuru nolūks nav gūt tiešas vai netiešas ekonomiskas vai komerciālas priekšrocības, neskarot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) ...⁺⁺ paredzētos izņēmumus un ierobežojumus;

* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/... (... gada ...) par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū un ar ko groza Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK (OV ...).";

⁺ OV: lūgums ievietot šīs direktīvas numuru (PE-CONS 51/19 - 2016/0280(COD)).

⁺⁺ OV: lūgums ievietot šīs direktīvas numuru, datumu un OV atsauci (PE-CONS 51/19 - 2016/0280(COD)).

b) direktīvas 5. panta 3. punkta a) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

"a) izmantošana vienīgi mācīšanas ilustrēšanas vai zinātniskas pētniecības nolūkā, ja vien tiek norādīts avots, ieskaitot autora vārdu (ja vien tas nav neiespējami), un netiek darīts vairāk, kā attaisno īstenojamais nekomerciālais nolūks, neskarot Direktīvā (ES) ...⁺ paredzētos izņēmumus un ierobežojumu;"

c) direktīvas 12. panta 4. punktam pievieno šādus apakšpunktus:

"e) izpētīt Direktīvas (ES) ...⁺ transponēšanas ietekmi uz iekšējā tirgus funkcionēšanu un izgaismot jebkādas transponēšanas grūtības;

f) atvieglot apmaiņu ar informāciju par attiecīgajām tiesību aktu un judikatūras pārmaiņām, kā arī par to pasākumu praktisko piemērošanu, ko dalībvalstis veikušas Direktīvas (ES) ...⁺ īstenošanai;

g) apspriest jebkādus citus jautājumus, ko rada Direktīvas (ES) ...⁺ piemērošana."

⁺ OV: lūgums ievietot šīs direktīvas numuru (PE-CONS 51/19 - 2016/0280(COD)).

25. pants

Attiecības ar citās direktīvās paredzētiem izņēmumiem vai ierobežojumiem

Dalībvalstis attiecībā uz lietojuma veidiem vai jomām, uz kuriem attiecas šajā direktīvā paredzētie izņēmumi vai ierobežojumi, var pieņemt vai uzturēt spēkā plašākus noteikumus, kas ir saderīgi ar Direktīvā 96/9/EK un 2001/29/EK paredzētajiem izņēmumiem un ierobežojumiem.

26. pants

Piemērošana laikā

1. Šo direktīvu piemēro attiecībā uz visiem darbiem un blakustiesību objektiem, ko ... [24 mēneši pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā] vai pēc minētā datuma aizsargā valstu tiesību akti autortiesību jomā.
2. Šo direktīvu piemēro, neskarot tiesību aktus, kas noslēgti, un tiesības, kas iegūtas pirms ... [24 mēneši pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā].

27. pants

Pārejas noteikums

Uz līgumiem par autoru un izpildītāju licences vai tiesību nodošanu no ... [36 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] attiecas 19. pantā izklāstītais pārredzamības pienākums.

28. pants

Personas datu aizsardzība

Personas datu apstrāde šīs direktīvas ietvaros notiek atbilstoši Direktīvai 2002/58/EK un Regulai (ES) 2016/679.

29. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz [24 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas]. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

30. pants

Pārskatīšana

1. Ne agrāk kā ... [septiņi gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] Komisija šo direktīvu pārskata un iesniedz ziņojumu par galvenajiem konstatējumiem Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai.

Komisija līdz ... [pieci gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] novērtē ietekmi, kāda ir 17. pantā izklāstītajam īpašajam atbildības režīmam, kas ir piemērojams tādiem tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzējiem, kuru gada apgrozījums ir mazāks nekā EUR 10 miljoni un kuru pakalpojumi sabiedrībai Savienībā ir bijuši pieejami mazāk nekā trīs gadus saskaņā ar 17. panta 6. punktu, un vajadzības gadījumā rīkojas saskaņā ar novērtējumā paustajiem secinājumiem.

2. Dalībvalstis Komisiju nodrošina ar 1. punktā minētā ziņojuma sagatavošanai nepieciešamo informāciju.

31. pants
Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

32. pants
Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

...,

Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētājs

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs
